БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 208(5100)
Среда
Октябриин
16
1946 он
Сэн 20 мүнгэн

Гүрэндэ таряа тушаалгын түсэб—эбдэршэгүй Хуули мүн. Колхозууд таряа тушаалгынгаа түсэбые ойрын үдэрнүүдтэ гүйсэд дүүргэхэ ёһотой.

Трактор заһабарилгые саг соонь эхилээд, эрхимээр ябуулха

Сталинска дүрбэдэхи табанжэлээр табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинуудай үүргэ угаа ехэ байна. МТС-үүд болбол колхозуудай талаһан дээрэһээ үндэр ургаса хуряан абаха ябадал заатагүй хангаха уялгатай. Энээниие бэелүүлхын тула манай машинно-тракторна станцинууд газартаряалангай гүрүү культурые улам үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, газарые агротехническэ эрхим шанартайгаар элдүүрилхэ болоно.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл үндэр ургаса хуряаха тэмсэлэй эгээл түрүүшын шата мүн. Тиихэдэ тарилгада һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ ябадал шухалын шухала зорилго гээшэ.

Манай колхозууд хабарайгаа полевой хүдэлмэринүүдэй диилэнхи хубиие трактор машинануудаар бэелүүлдэг байна. Тиимэдэ МТС бүхэн трактор ба хүдөө ажалай машинануудые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар заһабарилжа, хабарай тарилгые хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха зорилготой. Урда жэлнүүдэй дүршэл дээрэһээ харахада, намар-үбэлэй заһабарилгын сезониие саг соонь эхилээд, амжалтатайгаар дүүргэһэн МТС-үүд полевой бүхы хүдэлмэринүүдые һаад һамшаггүйгөөр ябуулһан байха юм.

Мүнөө трактор заһабарилгын намар-үбэлэй сезон эхилээ. Гэбэшье, манай республикын олонхи МТС-үүд энэ шухала хэрэгтэ муугаар бэлэдхэһэн ба мүн заһабарилгые эхилээдүй байһаар. Аймагуудтахи партийна, советскэ организацинууд ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын зүгһөө трактор заһабарилгын сезониие хүсэд һайн бэлэдхэлтэйгээр, хэм соонь эхилхэ болохо хэмжээнүүдые абаагүй байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ушарынь хадаа, зарим МТС-үүд аяар мүнөө хүртэр заһабарилгын бригадануудые хүсэлдүүлжэ табингүй, тэдэнэртэ үгтэхэ даалгабариие хүргэнгүй һанаа амар һууһаар.

Трактор машинануудай заһабарилгын намар-үбэлэй сезоной эхилһэнһээ хойшо аяар хахад һарын үнгэрөөд байһан болобошье, оройдоо 7—8 МТС заһабарилгада ороһон байха юм. Хэтэрхэдээ, зарим МТС-үүд заһабарилгада энэ гэхэ бэлэдхэлгүй байна. Эгэтын, Несанын, Хамнигадайн, Итанцын МТС-үүдэй мастерскойнуудшье бэлэн болоогүй. Заһабарилгада шухала хэрэгтэй зэмсэгшье хүсэд бэшэ, хүдэлмэриин түсэб даалгабаришье табигдаагүй байха юм. Гадна заһабарилгада хабаадалсаха хүдэлмэришэдынь хүсэд олдоогүй байна.

Заһабарилгые, амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудһаа шалтагүй дулдыдаха байна. Эндэ гол үүргэтэй байһан ПСЗ ба нүхэр Прокофьев директортэй заводууд запасной хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха турбадахи кварталай түсэбые дүүргээгүй байшоо.

Зүгөөр, МТС-үүд имагтал ажаүйлэдбэриин предприятинуудта найдаад һууха бэшэ, харин запасной хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар доторойнгоо бүхы аргануудые хэрэглэхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй уран нарижуулгын үнэтэ дурадхал ба түсхэлые халуунаар дэмжэхэ ёһотой.

Недондо зарим МТС-үүд заһабарилгые эхилһэнһээ хойшо бүхы һаналаа ганцал тракторнуудта хандуулаад, харин комбайнуудай заһабарилгые хожомой ээлжээндэ табижа, ехэ алдуу хээ һэн. Мүнөө жэлдэ энээниие дабтажа огто болохогүй. Комбайнуудые тракторнуудтай нэгэн доро заһабарилха шухала. Тиимэдэ хуряалгаһаа сүлөө гараһан комбайн бүхэниие заһабарилха газарта дары асаржа, энэ хүдэлмэриие эхилхэ хэрэгтэй.

Трактор, комбайн ба хүдөө ажалай машинануудай заһабарилгын гол эрилтэ хадаа эрхим шанар болоно. Хүдэлмэридөө голодһо гаргаха гээшэ гэмтэ ябадал мүн гэжэ заһабарилагша бүхэн мэдэхэ ёһотой. МТС-үүдэй дирекци, партийна организаци, механик, тракторна бригадын бригадирнууд болбол заһабарилгын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо шанарые шалгажа, олоһон дутуунуудаа тэрэ дары усадхаха уялгатай байна. Муу шанартайгаар заһабарилагдаһан тракторнуудые урда жэлнүүдтэ бэлэн болоһондо тооложо, зарим МТС-үүдэй директорнүүдэй зүгһөө нюдэ далдалһан хуурмаг мэдээ хүргэхэ ябадал гараа һэн. Хэрбээ мүнөө жэлдэ хэн нэгэнэй иимэ һэдэлгэ гаргабал, тон шанга харюусалгада хабаадуулагдаха байһан тухайнь уридшалан һануулагдаха байна.

Заһабарилагшадһаа эрхим шанар ба үндэр бүтээсэ туйлахын эрилтэ хэхэтэеэ нэгэн доро, МТС-үүдэй директорнүүд түбхын түрүүндэ, тэдэнэрые бүхы эрилтэнүүдээрынь хангаха байна. МТС-эй мастерскойнууд дулаахан ба арюун сэбэр, хүн бүхэнэй хүдэлмэрилхэ һуури, зэр зэмсэгүүд хүсэд олдоһон байха зэргэтэй. Мүн заһабарилагшадай өөһэдынь байра байдал, эдеэ-хоол болон культурна хэрэгсэлнүүдые ёһотой һайнаар бэлэдхэхэ уялгаяа МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд ябашье мартаха ёһогүй.

Трактор, комбайн ба хүдөө ажалай машинануудай заһабарилгада хабаадагша бүхэнэй дүүргэхэ даалгабариие энэ гэһээр үгэжэ, тэдэнэрые танилсуулха ябадал тон шухала. Трактористнуудта өөһэдынь хүдэлмэрилдэг тракторнуудые өөһэдтэнь заһабарилуулха хэрэгтэй. Тиихэдэ хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлхэ байна.

Заһабарилгын эхилхэһээ хойшо тэрэниие саг соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө бригада, цех, заһабарилагша бүхэнэй дунда, мүн МТС-үүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулха али болохо хэмжээнүүдые абаха ябадал—заһабарилгые түргэн ба эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ шухала нүхэсэл мүн. Партийна, советскэ организацинууд. МТС ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго хадаа заһабарилагшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе үдэр бүри хүтэлбэрилхэ, тэрэнэй дүнгүүдые алгадгүй гаргажа, хүн бүхэндэ хүргэжэ байха ябадал болоно.

Гүрэнэй шухала удхашанартай энэ хүндэтэ хэрэгтэ хабаадалсажа байһан хүн бүхэн колхозно таряалангай ургасые дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан шухалын шухала зорилгонуудай нэгые дүүргэжэ байһанаа мэдэжэ, заһабарилгые жэшээтэ һайнаар, эмхитэй журамтайгаар ябуулха ёһотой.

ШЭНЭ ТАБАНЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбые болзорһоонь түрүүн дүүргэхын түлөө хүдэлмэридэ Московско-Рязанска түмэрхаргын Москва-сортировочная гэдэг депогой автоматна цехын слесарь В. Родин гайхамшагта һайн результадуудые харуулна. В. Родин болбол өөрынгөө ажалые нарижуулан һайжаруулжа тон простой түхеэрэлгэнүүдые хэбэ, тэрэнь заһабарилгын шанарые хэдэн дахин һайжарулһан ба түргэдхэһэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Родин паровозой агаарай насосые задалжа байна. А. Батановай фото (ТАСС-эй фотохронико).

БАССЕЙН СООГОО ТҮРҮҮЛЭНХЭЙ

Улан-Удын пристаниинхид үнгэрһэн һарынгаа ашаанай эрьесын түсэб 112,3 процент дүүргэжэ, бассейнын бүхы пристаньнуудай дунда түрүү зэргэдэ ябана.

Мүрысөөнэй түрүүшүүл нүхэд Изосимов, Фролов, Шведова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд сентябрь һарынгаа ажалай даалгабариие 110—145,7 процент хүртэр дүүргээ.

Мүнөө тэдэ бригадануудай членүүд Октябрьска социалистическэ революциин һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ барандаа оролсожо, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа байна.

Жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилнэ

Сэрэгэй албанһаа табигдажа, нютагаа бусажа ерэһэн нүхэд А. Верстенев, П. Крочанов, И. Павленко ба Т. Жданов гэгшэд Яруунын аймагай алтанай продснабай транспортна контородо ашаа тээгшээр хүдэлмэрилжэ захилһан юм. Тэрэ гэһээр эдэ нүхэд үргэлжэ ажалай үндэр бүтээсэ туйланад. Мүнөө эдэ нүхэд болбол Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, халаанайнгаа даалгабари 150-160 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэд.

БАЙБОРОДИН.

Нүхэд трактористнууд ба комбайнернууд! Жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, трактор машинануудай заһабарилгые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэгты!

Түрүү МТС-үүдтэй зэргэшэхэ

Республикын 22 машинно-тракторна станцинууд тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эдэнэй дунда түрүүлжэ ябаһан МТС-үүд гэхэдэ Сүхын, Жиримскэ, Саянтын, Кабанскын машинно-тракторна станцинууд болоно. Эдэ МТС-үүд тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые 150-һаа 170 процент хүртэр дүүргэһэн байха юм. Условно трактор бүхэнөөр дээрэхи МТС-үүд зөөлэн хахалалгада оруулан 250—390 гектар хүртэр элдүүрилһэн байна.

Гэбэшье, Куйтунска, Закаменай, Ехэ-Куналейн МТС-үүд хамагай хойно гээгдэжэ ябана. Эдэ МТС-үүд аяар мүнөө хүртэр тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые дүүргээгүй байһаар. Тиимэдэ хожомдожо ябаһан эдэ МТС-үүд гээгдэлнүүдээ дары усадхажа, жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэхэ ба намар-үбэлэй трактор заһабарилгые эрхимээр үнгэргэхэ эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Эдэ комбайнернууд үгэдөө хүрэбэ

Закаменай МТС-эй трактористнууд ба комбайнернууд таряахуряалгын үедэ сезонно түсэбүүдээ саг соонь дүүргэхэ уялгануудые абаа һэн. Тэдэнэй дунда Хамниин сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Илья Русановай бригадын комбайнернууд оролсоно. Мүнөө болоходо тус бригадынхид үгэдөө хүрэжэ, уялгаяа дүүргэһэн байна.

МТС-эй дирекци ба партийна организаци эдэнэрые илаһанда тооложо бригададань дамжуулгын Улаан туг үгөө.

Б. БУДАЕВ.

Бичурида талха хилээмэн үригдэнэ

Бичурын аймагай худалдаа-наймаанай таһаг ба аймпотребсоюзай картбюрогой зарим нэгэн хүдэлмэрилэгшэд талха хулгайлан абадаг ба үридэг баримтануудые элирүүлэн шүүмжэлхын орондо, харин өөһэдөө эдэ бүгэдые хэжэ байдаг юм.

Аймпотребсоюзай главна бухгалтер нүхэр Ястребцева болбол талханай карточкануудай бюрогой даагшаар хүдэлмэрилнэб гэжэ бүришье бододоггүй байна. Аймпотребсоюзда талханай карточкануудай данса хэгдэдэггүй. Энээн дээрэһээ карточкануудай зүбөөршье, зүб бэшээршье үгтэдэгынь мэдэхэ тон бэрхэтэй юм.

1946 оной август һара соо картбюродо 338 кгр. талханай карточкануудай үлүү байһаниинь шалгалтаар элирүүлэгдэһэн байна. Энэ оной июль һара соо 5112 кгр. талханай карточканууд картбюродо үлөөд, Буркоопсоюзда бусаагдангүйгөөр саашанхи һаранuудта гаргашалагдаһан байна. Иимэрхүүгээр талха хулгайлха баримтанууд баһал сомоной соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд гаргадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Харлангай сомоной гүйсэдкомой секретарь нүхэр Хандажапов гэгшэ гэртээ 3 хүнтэй аад, би 6 хүнтэй гээшэб гэжэ гүрэн түрые мэхэлжэ, талха эдиһэн байгаа. Үнгэржэ ерэхэдээ нүхэр Хандажапов үшөө ехэ талханай базатай болохомни гэһэн зорилготойгоор өөрынгөө эхэнэрые зохеомолоор сомоной соведэй уборщица гэжэ нэрлээд бүгэдэ дээрээ 11 хүнэй нормые абадаг болоо. Хандажапов шэнгеэр тус сомоной гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дымбрылов, вэтфельдшернүүд нүхэд Будаев, Осколков, Окино-Ключевскиин һургуулиин багша нүхэр Кокорина, Еланска сельпогой хүдэлмэрилэгшэ Лизунова гэгшэд өөрынгөө даашада байһан хүнүүдэй тооее олодхожо, мэхэ гохо гарган. гүрэнэй талхые эдидэг ябадалнууд гаргагдаһан юм. Эдэнэрэй гэр бүлэнэр бултадаа колхознигууд байгаад, гүрэнэй хүзүүн дээрэ һуухань тон гайхалтай.

Аймагай советскэ ба партийна эмхи зургаанууд гүрэнэй талханай фондые үридэг зонуудта эрид хэмжээ абаха аабза гэжэ һанагдана.

Д. КОЛМАКОВ.

Колхозно ниитын газарые үрилтэһөө хамгаалха

Колхозно ниитын газарые үрилтэ хоролтоһоо хамгаалха ябадал Мухаршэбэрэй аймагта һүүлэй үедэ мартагдашаһан байха юм. Хэдэн олон колхозуудай сабшалан дээрэһээ аймагай эмхи-зургаанууд үбһэ сабшажа абадаг болошонхой.

Жэшээлхэдэ, Октябрьска сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэһээ инвалидуудай байшангай хүдэлмэрилэгшэд жэл бүри үбһэ сабшажа абадаг байха юм. Мүн ондоошье колхозуудаар ниитын газарые үриһэн баримтанууд олоор үзэгдэнэ. Теэд, аймагай газарай таһагай хүдэлмэрилэгшэд иимэ ябадалые усадхахын түлөө огто анхарадаггүй байна.

Колхозно ниитын газарай тоо бүридхэлые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа АЗО-гэй хүдэлмэрилэгшэд баһал оролдоногүй. Энээн дээрэһээ боложо, колхознигуудай усадьба шадарай газар колхозуудай ниитын газарта оруулагдажа худхагдашоо.

«Колхозуудай ниитын газарые үрилтэһөө сахижа хамгаалха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба БМАССР-эй Совнаркомой 1939 оной тогтоолые хазагайруулжа байһан дээрэхи аймагай колхозууд алдуугаа дары заһаха зэргэтэй. Гэбэшье, эдэ аймагай колхозууд имагтал хамтын суглаа хэһээрээ хизаарлаад, газарай шнуровой дэбтэрнүүдые шалгаха, газарнуудые хэмжэхэ мэтын шухала хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилээдүй байһыень тэмдэглэмээр байна. Тиимэдэ Мухаршэбэрэй аймагай газарай таһаг ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын газарые зүбөөр хэрэглэхын түлөө шанга тэмсэл хэхэ зэргэтэй.

К. ГАСЬКОВ.

Артелиин Уставые эбдэгшэд харюусаха ёһотой

Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой (Больше-Лугска сельсовет) правлениин түрүүлэгшэ Шабалин ба урдань эндэ түрүүлэгшэ байһан Цыренжапов гэгшэд колхозой ниитын зөөриие ехээр үриһэн байха юм. Цыренжапов хадаа али болохо шалтагаар олониитын зөөридэ нилээд хохидол гаргаша хэһэн байна. Энэ болбол аймагай харгы замай таһагта нэгэ мори, автомашинын мотор, покрышка, Кяхтын хүдөө ажалай техникумдэ «Л—3» гэжэ маркын электромотор. Кяхтын МТС-тэ автомашина, машинын мотор, нэгэ мори, Сүхын заводто 3 мори ба бусад үнэтэ зөөринүүдые үгэжэрхиһэн байха юм. Мүн колхозой зөөридэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээнь гараж соохи хоер автомашинань эбдэрһээр задарһаар байтараа толгойгоороо үгы болошоо.

Гадна, тус колхоздо бүхэли 9 һарын турша соо нэгэшье һарадаа ажалта үдэрэй минимум олоогүй, лодырьнууд олон бии. Тэдэнэй тоодо хореод гара наһанай залуушуул—комсомолой член Д. Гармаева, П. Арьяева ба Е. Ваннова гэгшэд хамагай түрүүндэ нэрлэгдэмээр.

Энэ артельдэ колхозой ниитын газарые хайша хэрэгээр үрижэ байдаг хорото заншал бии байшоо. Больше-Лугска сельпо жэлһээ жэлдэ тус колхозой сабшалан дээрэһээ 120—130 центнер үбһэ абадаг байха юм. Тэрэшэлэн колхозой сабшалан дээрэһээ ондоошье эмхи-зургаанууд һүрэг ехэ үбһэ абадаг байба.

Энэ мэтын хэдэн олон баримтанууд хүдөө ажалай артелиин Уставые бүдүүлигээр эбдэһэн тухай гэршэлжэ үгэнэ. Цыренжапов, Шабалин гэгшэдэй артелиин зөөриие үриһэн тарааһан ябадалһаа боложо, энэ колхоз адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргээгүй байха юм.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.
(Манай тусхай корреспондент).

Социалистическэ мүрысөөнэй ашаар

Ажахынгаа түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэжэ, ажал хүдэлмэридөө эрхим амжалтануудые туйлаһан Улан-Удын судно-заһабарилгын заводойхид шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска „Хүндэлэлэй Доскада" хоёрдохео бэшэгдэнхэй.

Заводой коллектив болбол августа һарынгаа түсэбые валовой продукцяар 115,9 процент, үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэлээр 566,8 процент дүүргэһэн байна. Мүн социалистическэ мүрысөөнэй долгин сентябрь һара соошье ажалай добтолгые улам үргэдхэжэ, һарын программые холо үлүүлэн дүүргэхэ арга-боломжо олгоһон байгаа.

Эндэ олониитын ажалай эдибхи үүсхэл үвэхөөрөө угаа ехэ. Хүдэлмэришэд бүхэн хоорондоо мүрысэнхэй. Нэгэ цех нүгөө цехтэй урилдана. Завод соогоо түрүү зэргэдэ ябаһан механическа цех (начальнигынь Плужников) сентябрь һарын түсэб 104 процент, электро-кварцева цех (начальнигынь Рыжук)—103 процент дүүргэһэн байна.

Мүн хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай даалгабариие дүүргэдэггүй хүнүүд үгы,—хүн бүхэн нормоо үлүүлэн дүүргэнэ. Үнгэрһэн һарада хүдэлмэришэд бүхэнэй ажалай бүтээсэ 112 процентдэ хүрэбэ. Хэрбээ августа судно-заһабарилагшад дундаа 42 стахановецуудтай байгаа һаа, сентябрьда 68 стахановецууд болоһон байха юм. Бүхэли жэлэй түсэбые бүрин дүүргэһэн эндэ 12 хүнүүд тоологдоно. Социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан судно-заһабарилагшадай дундаһаа шүүмгэй зоригтойгоор урагшаа дабшажа, өөһэдынгөө оролдолгоор ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа шадаһан хүнүүд үдэрһөө үдэртэ элирэн гарана.

Жэшээлхэдэ, „Хүндэлэлэй Доскада" бэшэгдэһэн стахановецууд жэлэйнгээ түсэб дүүргэгшэд түмэршэ дархан Лебедев, токарьнууд Демидов, Баженов, модошо дархан Куклин ба бусад алдар нэрээрээ судно-заһабарилагшадай дунда үнинэй суурхуулanхай: Эдэнэрэй гараар үнгэрһэн һара соо 12 суднанууд ба баржанууд богонихон болзор соо, эрхим һайнаар заһабарилагдажа, ерэхэ жэлэй навигацида бэлэдхэлэй эхи табигдаһан байна. Мүнөө эдэнэр Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, ажал хүдэлмэри дээрээ үндэр бүтээсэнүүдые туйлаһаар.

Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй үйлэдбэриин даалгабариие 119 процент дүүргэһэн нүхэр Анастасия Дмитриевна Севостьяновагай ажалай баатар зориг, үргэн далайсатай үүсхэл хүн бүхэндэ үнинэй мэдэгдэнхэй.

Энэ нүхэр үшөө ехэ хүсэ зоригтойгоор Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсожо, үнэн зүрхэнэй уялга абаад, үдэрэйнгөө даалгабариие 300—315 процент хүртэр дүүргэдэг байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай гал дүлэн соогуур эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдажа, хэдэн правительственна орден ба медальнуудые абаһан нүхэр Макаров мүнөө шэрэм шудхалгын цехтэ хүдэлмэрилнэ. Энэ цехтэ шэрэм скороводник, утюк, пеэшэнэй үүдэн, шэрэм плита гэхэ мэтын үргэн хэрэглэлэй продукци бүтээн гаргагдана.

Тус коллективэй дунда шэнэ сталинска табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө ажал хүдэлмэреэ угаа ехэ шэнэшэнэ дэбжэлтэтэйгээр ябуулжа байгаа стахановецууд олон бии. Иимэ хүнүүдэй шэн зоригто ажалай амжалтануудаар судно-заһабарилгын завод үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай коллективүүдэй дунда үнинһөө хойшо суурхан ябана.

Б. Дансорунов.

Хронико

Нүхэр Людмила Герасимовна Колмаковагай һуралсалда ошохо болоһон ушар БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1946 оной октябриин 11-эй тогтоолоор, тэрэниие БМАССР-эй худалдаа-наймаанай Министрын орлогшо, худалдаа-наймаанай Министерствын бүридхэлхиналтын бюрогой начальнигай тушаалһаа сүлөөлэгдэбэ.

***

Нүхэр Василий Степанович Шаханов гэгшэ БМАССР-эй худалдаа-наймаанай Министрын орлогшоор томилогдобо.

Ашаа шэрэхэ түсэбөө дүүргэбэ

Байкало-Сэлэнгын пароходствын «Пограничник» гэжэ пароходой коллектив ашаа шэрэхэ сезоной түсэбые уридшалан дүүргэбэ.

Энэ пароход 2960 тонно ашаа шэрэхэ түсэбтэй аад, 3061 тонно шэрэһэн байна.

И. ШАЛИМОВ.

ВКП(б)-гэй Устав тухай хөөрэлдөөнүүд)*

4. Партиин членэй уялганууд ба эрхэнүүд

Партиин членүүд болбол ажаүйлэдбэри ба транспортын предприятинууд дээрэ, колхозууд ба совхозуудта, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта ба гүрэнэй аппаратта хүдэлмэрилдэг байна. Хаанашье байгаа хадаа Бүхэсоюзна коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин членэй уялгануудые хододоо арюун нангинаар дүүргэжэ байхынь парти болбол коммунистнуудhаа эридэг байна.

Партиин членэй уялганууд ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэнхэй. Тэрэ ямар уялганууд бэ?

Партиин член болбол „өөрынгөө мэдэрэлые дээшэлүүлхын хойноhоо, марксизм-ленинизмын үндэhэн заабаринуудые ойлгохын хойноhоо эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилхэ" уялгатай.

Хэрбэ манай парти марксистско-ленинскэ теориие хэрэглээгүй hаа, ардай зоной политическэ вождь гэhэн өөрынгөө үүргые дүүргэжэ шадахагүй бэлэй гэжэ большевизмын түүхэ hургана. Хүтэлбэрилхэ гээшэ—событинуудай ябасые уридшалан хаража шадаха, тэдэнэй хүгжэлтые гансахан мүнөөнэйнь бэшэ, харин ерээдүйн байдалаар хаража шадаха гэhэн удхатай. Марксистско-ленинскэ теори болбол событинуудые ойлгожо мэдэхэ, ерээдүйн байдалые тодо hонороор хараха, ажалдаа этигэлтэй байха зориг хүсые коммунистнуудта үгэдэг байна. Манай парти болбол событинуудай ябасые уридшалан хаража шададаг, юуб гэхэдэ тэрэ хадаа общественна хүгжэлтын законуудые зүбсэг түгэсөөр мэдэдэг байна. Парти болбол марксистско-ленинскэ hургаалай толотомо прожектороор өөрынгөө замые гэрэлтүүлжэ байгаа хадаа уласхоорондын ба дотоодын политикын орео бэрхэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг байна.

Гитлеровскэ hүрэг дээрмэшэдэй манай Эхэ орондо добтолжо ухаанай аюул ушаруулаад байхадань, большевигүүдэй парти болбол түгэс хүсэндөө найдажа байгаа. Агуу ехэ Сталинай сэсэн бодолоор хүтэлбэрилэгдэжэ байhан большевигүүд хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ябасые тэрэнэй эгээл эхин дээрэ уридшалан мэдээд байhан, ямар замаар ба арга хэрэгсэлээр дайсаниие дараха байhанаа мэдэhэн байна.

Социалистическэ обществын бата бэхи материальна база байгуулhан ба советскэ гүрэнэй сэрэгэй-ажахын хүсэн шадалые бүхэжүүлhэн тэрэ арадай ажахые хүгжөөхэ сталинскэ табанжэлнүүд хадаа Ленин—Сталинай партиин урагшаа хэлэ харалаг байhанай ашаар зохеогдожо ба нягта нариинаар бэелүүлэгдэhэн байна гээшэ. Коммунизмые байгуулхын түлөө тэмсэлэй агуу ехэ программа болохо манай оронойарадай ажахые hэргээн бодхоохо ба улам саашань хүгжөөхэ тухай сэдэг дайнай hүүлэйшье табанжэлэ түсэб хадаа мүн лэ ленинско-сталинскэ теориин бата бэхи фундамент дээрэ зохеогдоhон байха юм.

Эгээл иимэhээ коммунист бүхэнэй шухалын шухала уялга болбол политическэ мэдэрэлэйнгэ хэмжээе үдэр бүри дээшэлүүлхэ ябадал болоно. Коммунист болбол өөрынгөө үйлэдбэриин мэргэжэ харалан лэ ябажа шадахагүй. Марксистско-ленинскэ теориие шудалалга гээшэ ажахын бүхы hалбаринуудай, наука ба культурын хүдэлмэрилэгшэдтэ уялгатаеhоор хамаатай байна. Хэрбэ партиин член болбол өөрынгөө политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хамаагүйгөөр хандажа эхилээ hаа, манай дэбжэлтын ерээдүйн байдалые hонирхожо мэдэхээ болеод хадаа тэрэ болбол ажабайдалhаа хэлсээгүй гээгдэжэ, үзэл сурталгүй хүн болодог байна гэжэ дүй дүршэл харуулна. Иимэ коммунист гээшэ байн байтараа залхуу хойрог болодог, шодэ балай хүдэлмэрилжэ эхилдэг, юумэ ойлгохоо болидог байна. Нүхэр Сталин болбол теори тушаа иимэ хамаагүйгөөр хандадаг партиин членүүд тухай иигэжэ хэлhэн байна: „Элэнэр эхин түрүүн бүрьтажа захалдаг, тиигээд тэдэнэр hэбхи болодог, hүүлээрынь hэрбюу хойрог ябадалай замагта оройлгодог, бүри хожомынь яахые аргагүй hэрнюу хойрог ябадалтай болодог байна".

Партиин член болбол „партийна жаяг заршамые нариин нягтаар сахиха, парти ба ороной политическэ ажабайдалда эдибхитэйгээр хабаадалсаха, партиин политикын болон партийна органуудай шиидхэбэриие бодото хэрэг дээрэн бэелүүлхэ" уялгатай гэжэ ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэнэ.

Жаяг заршамтай байха гэшэ— партида байhанай шухалын шухала гэжэ болоно. Жаяг заршамгүйгөөр эмхитэй парти байжа шадахагүй. Партиин ябуулжа байгаа тэмсэл хадаа „Хэрбэ манай парти нэгэдэмэл ба нягта жагсаангы байгаа хадань, хэрбээ тэрэ болбол нэгэ сэдьхэлтэй ба нэгэ хүсэлтэй байгаа хадань, хэрбээ тэрэ болбол хаяа-хязааргүй Россин бүхы бүлян тохойнуудта нэгэ юумэн тэшэ шэглэн байгаа хадань лэ амжалтатай hайн байжа шадаха юм" гэжэ үшөө 1917 оной май соо нүхэр Сталин бэшэhэн байна.

Коммунистнууд партиин шиидхэбэринүүдые үнэн сэдьхэлhээ бэелүүлжэ байhан, тэдэ шиидхэбэринүүдые өөрынгөө түрэл, амиhанай хэрэг гэжэ харадаг хадань партийна жаяг заршам гээшэ бата бэхи байна. Партиин интересhээ онтоо тиимэ ехэ юумэ коммунистда байдаггүй. Коммунистическэ партиин жаяг заршам хадаа тэрэнэй членүүдэй үнэн шударгуу ябадалаар, Ленин-Сталинай хэрэгтэ тэдэнэй шүтэнги ехэ ябадалаар, тэдэнэй сүлхэ тэсэбэри ба геройзмаар шалгагдадаг ба батадхагдадаг байна.

Хэрбээ али нэгэ коммунист партийна организацида хүдэлдэггүй, партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсадаггүй юм хадань, хэрбээ тэрэ коммунист партийна членскэ взносуудые түлэхэ мэтэ тиимэ түрүүшын уялгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандажа байгаа хадань тэрэ коммунистые жаяг заршамтай коммунист гэжэ тооложо болохогүй. Тиимэ коммунист гээшэ партиин жаяг заршамые hулаадхуулна.

Партийна жаяг заршамые эбдэдэг партиин членүүд тушаа зэмэлэлгын зохихо хэмжээнүүд абтаха ёhотой гэжэ ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэнэ. Устав соо энэ асуудалда зорюулагдаhан бүхэли бүлэг бии гэбэл: „Партийна жаяг заршамые эбдэhэнэй түлөө абтаха зэмэлэлгын хэмжээнүүд". Партийна органуудай тогтоолнуудые дүүргэхэгүй ба партиин олониитын hанамжаар гэмтэ ябадал гэжэ сэгнэгдэhэн ондоошье алдуу эндүүнүүд хадаа гэмнэлтын али нэгэн хэмжээнүүдтэ хүртэдэг байна гэбэл—уридшалан hануулга, алдууень зааха, дочгодолго болон захынь хэмжээ—партиhаа гаргаха ябадал болоно.

Бишыхан шалтагай бүрүү ябадал хэhэнэй түлөө, жэшээлхэдэ, суглаанда ерээгүй, членскэ взносоо саг соонь түлөөгүй байhанай түлөө партиhаа гаргаха мэтэ партийна зэмэлэлгын эгээл шангахамжэ бэшэ, харин Уставаар хараалагдаhан партийна хүмүүжүүлгын хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй гэжэ парти заана. Партиhаа гаргаха ба гаргагдаhан хүниие партиин членэй эрхэдэ үлөөхэ тухай асуудалнуудые шиидхэхэдээ тон нариин байха ба нүхэрэй ороолдолго гаргаха болон коммунистые зэмэлhэн ябадалай үнэхэ баримтатай байhые тон нариинаар шалгажа хараха шухала.

Партиин член болбол „ажалай ба гүрэнэй жаяг заршамые жэшээтэ hайнаар сахигша байха, өөрынгөө хэрэгэй техникые шудалха өөрынгөө үйлэдбэриин ба ажахэрэгэй мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ уялгатай" гэжэ дам саашань Устав соо хэлэгдэнэ.

Ажалай ба гүрэнэй жаяг заршамые коммунистнуудай хододоо сахижа байха ябадал хадаа—советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилхы хүсэн болохо партиин авангардна үүргые дэмжэхэ ябадалай шухала нүхэсэлынь болоно. Манай парти болбол коммунизмын түлөө тэмсэлдэ ардзоной зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ байна. Энэ хадаа партиин членүүд социалистическэ обществын тэмсэлшэд ба барилгашадай түрүүшын зэргэдэ ханяагүй ябажа, өөhэдынгөө ульгэр жэшээгээр гээгдэжэ ябагшадые урмашуулан дахуулжа, жаяг заршам ба эмхи гуримай дура зоригые ажалшадай дунда тараажа байhан ябадалаар ехэнхидээ тайлбарилагдадаг байна. Коммунистнууд болбол мүнөө анхы амгалан сагай байгуулалтын эрхэ байдалда шэнэ сталинскэ табанжэлые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтнууд дээрэхидэл аляар сүлхэ тэсэбэри, эрэлхэг зориг ба жаяг заршамай ульгэр жэшээнүүдые харуулжа байна.

Парти болбол үгэ хэрэг хоёрой хоорондоо алгасаха ябадалые тэсэдэггүй байжа, советскэ хуулинуудые тойрожо, ажалай ба гүрэнэй жаяг заршамые эбдэдэг коммунистнуудые хэhээдэг байна. Советскэ хуулиеhые нариин нягтаар, хэлбэришэгүйгөөр сахиха гээшэ—ВКП(б)-гэй членүүд ба кандидатнуудай партийностиин нэгэн шухала баримта мүн.

Партиин член болбол партийна бэшэ хүнүүдэй ёhотойл толгойлогшо байхын тула өөрынгөө хэрэгэй техникэ мэдэрэлые саг үргэлжэ наринжуулжа байха, түйлаhан хэмжээндээ хэзээдэшье тогтохогүй, түрүү дүй дүршэлые шудалха, өөрынгөө мастерство саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха уялгатай.

Эсэстээ, партиин член болбол „ниитэ зонтой холбоогоо үдэр бүри бүхэжүүлхэ, ажалшадай эрилтэнүүдтэ саг доронь харюусажа байха, партиин политика ба шиидхэбэринүүдэй удхые партийна бэшэ зондо тайлбарилжа байха" уялгатай.

Большевигүүд ардзонтой холбоотой байгаал сагтаа илагдашагүй юм гэжэ нүхэр Сталин hургана. Партийнабэшэ зонтой холбоо барисаагаа бүхэжүүлхэ гээшэ партийна организаци бүхэнэй, коммунист бүхэнэй шухалын шухала уялга болоно. Парти болбол ниитэ зонтой нягта барисаагүйгөөр, ажалшадай дура зориг ба эрилтэнүүдые үдэр бүри мэдэнгүйгөөр зүб шиидхэбэринүүдые зохёожо, ээлжээтэ зорилгонуудые годорхойлжо шадахагүй бэлэй. Гэхэтэй хамта гансал ниитэ зоной туhаламжаар али нэгэн шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ болохо байна. Үнэхэ дээрээ партийна организациин эгээл hайн нариинаар бодожо зохёоhон шиидхэбэриие коммунистнуудай ниитэ зондо ойлгуулаагүй хада, тэр шиидхэбэриие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэдэ зониие эмхидхээгүй хада тиимэ шиидхэбэри хоохон саарhан болошохо байна.

Партийна организацинууд ажалшан ниитэ зонтой холбоотой хадань дайн сэрэгэй hүүлэй үеын хүндэ бэрхэшээлнүүд амжалтатай hайнаар дабагдажа байна гээшэ. Ёhотой большевик хүн гээшэ хүндэ бэрхэшээлhээ сухаридаггүй, тэдээнhээ бэеэ нюудаггүй, харин тэдэниие зориг зүрхэтэйгөөр угтажа ородог ба тэдэниие гаталхын түлөө ниитэ зониие гульдхадаг байна. Хүндэ бэрхэшээлнүүдые үсэд нэтэрүүгээр дабахы оронодо алдаб янзын шалтаг бии гэг баридаг коммунист бирахагүй хүн болоно. Партиин член болбол хүгэлбэринхы партиин түлөөлэгшэ гээшэб, тиимэ дээрэh эрэлдэн гүрэнэй дутуу дундануудые хаража байгаад, оhол нидэгай, жаяг заршамгүй ябадалые хаража байгаад, hанаа амараар үнгэрөөхэ ёhогүйб гэжэ хододоо hанажа ябаха ёhотой. Коммунистда бүхы юумэн хамаатай. Тэрэ хадаа ажалшадай эрилтэ гуйлтада саг соонь харюусажа, ажалшадые материально-ажаhуудалай ба культурна талаар хангаха ябадалай дутагдалнуудые усадхахын тула хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Ажалшадай эрилтэ гуйлтануудта анхаадаг сэдьхэлтэйгээр, анхаралтайгаар хандаха ябадал коммунистын эгээл hайн шанар болоно.

hарнюу хойрогоор hанаагаа амарха, мэдээшархаха ба хөөрүүлэн гаргаха ябадал большевистэ харша байна. Хөөрүү бардам бэшэ, харин даруу тэсэбэритэй зон большевигые шэмэглэнэ. Большевистскэ партиин хүсэн хадаа ниитэ зонтой тэрэнэй таhаршагүй холбоотой байhан ябадалда байна. Партиин член болбол ниитэ зониие гансахан hургаха тэды бэшэ харин тэдээнhээ hургаал абаха ёhотой.

Партиин членэй уялганууд иимэ байна. ВКП(б)-гэй Устав болбол мүн лэ тусхайта эрхэнүүдые партиин член бүхэндэ олгодог байна.

„Партиин член болбол,—гэжэ ВКП(б)-гэй Устав соо хэлэгдэнэ,—иимэ эрхэтэй байна:

а) партийна суглаануудай дээрэ гү, али партийна хэблэлдэ партийна политикын практическэ асуудалнуудые сүлөөтэйгөөр ба сэхэрүүнь хэлсэжэ үзэхэ ябадалда хабаадалсаха;

б) партийна суглаанууд дээрэ партиин ямаршье хүдэлмэрилэгшые шүүмжэлхэ;

в) партийна органуудта hунгаха ба өөрөө hунгагдаха.

г) өөрынь ажал-ябуулга гү, али зан байдал тухай шиидхэбэри гаргаха болоhон бүхы ушарнуудта бэеэрээ хабаадалсаха ябадалые эрихэ;

д) ямаршье асуудал ба мэдүүлгэгэйгээр ВКП(б)-гэй ЦК хүртэр партийна ямаршье газарта хандаха".

Партиин членэй эрхэ ба уялганууд хоорондоо нягта холбоотой юм. Тэрэншье энэншье нэгэн зорилготой байна гэбэл: партиин хүдэлмэридэ коммунистнуудай эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалые хангаха, партиин член бүхэн ажалшадай партийнабэшэ зонтой үзэн сэхэ, жаг заршамтай, зоригтой сэсэн хүтэлбэрилэгшэд байха ябадалнуудые түйлаха.

Партиин член болбол агуу ехэ Сталинай hургаhанай ёhоор хүдэлхэ, ажаhуужа hураха ба ленинээр саг үргэлжэ тэмсэхэ ёhотой гэжэ Устав соо хэлэгдэhэн уялганууд партиин член бүхэндэ ногдуулаа хадань, партиин членэй олгогдодог эрхэнүүд хадаа „парти дотор эзэн байха" мэдэрэлые коммунист бүхэндэ хүмүүжүүлхэ ба партийна ажабайдалда тэрэнэй эдибхитэйгээр хабаадалсаха ябадалые дээшэлүүлхын түлөө таатай зохид условинуудые байгуулдаг байна.

Хэрбээ партиин член болбол тэрэндэ партиин үгэжэ байгаа тэрэ үндэр арюун уялгануудые дүүргэхэдээ эдибхи үзүүлжэ байгаал хадаа өөрынгөө эрхэнүүдые эгээл хүсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаха байна гээшые ойлгохонь бэрхэтэй бэшэ.

Хэрбээ партиин член болбол, жэшээлхэдэ, партийна ажабайдалда hулаар хандажа, өөрынгөө мэдэрэлые ургахын хойноhоо оролдоогүй хадаа партийна суглаанууд дээрэ партийна политикын практическэ асуудалнуудые зүбшөөн хэлсэхэ ябадалда хабаадалсаха эрхээ партиин член хэрэглэжэ шадаха гү? Үгы байhаниинь элитэ. Хэрбээ партиин член болбол организаци соогоо үдэр бүриингөө эдибхитэй ажалаар хүндэтэй, ба авторитетэй болоогүй хадаа, үнэр мэдэрэлэй ульгэр жэшээ харуулаагүй ба ажалай болон гүрэнэй жаяг заршамые сахяагүй хадаа партийна органуудта hунгагдаха байhан өөрынгөө эрхые хэрэглэжэ шадаха гү? Шадахагүй. Хэрбээ hунгалта болоходо партиин хэн нэгэн нимэ членэй кандидатурые дэбжүүлээшье хадань зүбшөөн хэлсэхэдээ тэрэниие гаргаха гү, али нюуса голосованиин болоходо зайлуулжархиха байна.

Тиимэhээ партиин членүүдтэ олгогдоhон эрхэнүүд тэдэнэй дэбхи хэшээлэй саг үргэлжэ гороо тогтоогүй ургаха ябадалда, партиин агуу ехэ хэрэгэй түлөө тэдэнэй харюусалгые ургахэ ябадалда туhа хүргэхэ бодолтой ээшэ.

ВКП(б)-гэй Устав соо бэшэглэгдэhэн тэрэ партиин членэй эрхэнүүд хадаа партиин доторой демократизмые шууд сэхээр харуулагша болоно, тэрэнэй үндэhэ hуури дээрэ партиин организаци бүхэнэй хүдэлмэри зохёогдодог байна. Имагтал партиин доторой демократи дээрэhээ партийна политикын практическэ асуудалнуудые сүлөөтэйгөөр ба сэхэрүүнь хэлсэжэ үзэхэ ябадалда хабаадалсаха гэhэн партиин членэй хуулита эрхэ, партийна суглаанууд дээрэ партиин ямаршье хүдэлмэрилэгшые шүүмжэлхэ эрхэ, партийна органуудта hунгаха ба hунгагдаха эрхэ гаража ерэнэ.

Партиин членэй эрхэнүүдые бэшэhэн Уставай гурбадахи параграф йехэ удхашанартай юун болоноб гэхэдэ, тэрэ хадаа партийна практика дээрэ элдэб бюрократическа хазагайруулга гаргаха ябадалда өөрынгөө хүсөөр сэргүүсэжэ, албан хойрог ябадалhаа шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал хабшаха ушарнаа халхалдаг байна.

Партиин членэй үгтэhэн эрхэнүүдые тэдэнэй хэрэглэхэ ябадал партийна зоной эдибхиие ургахын тула партийна организацинуудай лайшалхы шадабариие бэхижүүлхын тула ехэхэн удхатай гээшэ.

Партиин членэй ажал-ябуулга гү, али зан байдал тухай тогтоол гаргаха гэhэн бүхы ушарнуудта партиин членэй өөрөө хабаадалсаха тухай эрилтэ табиха гэhэн ВКП(б)-гэй Устав соохи заабари хадаа мүн лэ ехэ удхатай байна. Парти болбол өөрынгөө членүүдтэ иимэ эрхэ олгоходоо коммунист бүхэндэ сэхээр, анхаралтайгаар, нүхэрэй янзаар хандаха шухала байhыень тэмдэглэнэ гээшэ. Хүнэй али нэгэн хүдэлмэридэ таараха байhан тухай асуудалые гансал тэрэнэй анкетээр шиидхэхэ гү, али партийна зэмэлэлгэ зурагаар голосованиин хэлгээр үгэдэг, хүнэй партийностьтай холбоотой асуудалые заочноор шиидхэжэ, партиин членэй политическэ ба хүдэлмэриин шанарые сэгнэхэдээ канцелярскаар, албан хойрогоор хандаха ябадалые парти болбол эрид буруушаадаг байна.

Партиин членэй эрхэнүүд хадаа тэдээндэ олгодог уялгануудтал эдяар эдибхитэй, үнэн шударгуу большевигүүдые, ниитэ зоной эмхидхэгшэдые, Ленин—Сталинай агуу ехэ партиин хүндэтэй членүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туhалха бодолтой гэжэ дээрэ хэлэгдэhэнhээ элитэ болоно.

Г. БРОВАРСКИЙ.

„Правда", 1946 оной сентябриин 14.

*) „Бурят-Монгол Үнэн" сентябриин 22, 27-ой үдэрэй номернуудые харагты.

Молотовой нэрэмжэтэ Горьковско автозавод. М—51 шэнэ маркын ашаанай автомашинанууд бэлэн болгожо гаргалгын конвейертэ. Н. Вознесенскиин фото (ТАСС- эй фотохроника).

Партийна ажабайдал

ТҮҮХЭТЭ ТОГТООЛТОЙ ТАНИЛСАЖА БАЙНА

Зэдын аймагай колхозуудай партийна эхин организацинууд «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэhэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолтой колхознигуудые танилсуулха ба колхозуудта большевистскэ гурим байгуулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна.

hаяхан партиин айкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд парти ба правительствын энэ тогтоолой гүнзэгы удхыень ойлгуулха зорилготойгоор колхозуудаар ябажа нилээд олон колхозуудай колхознигуудай хамтын суглаануудые үнгэргэhэн байгаа. Мүнөө аймагай колхозуудаар хамтын суглаанууд, хөөрэлдөөнүүд боложо, тэрээн дээрэ парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолой гүн удхань колхознигуудта ойлгуулагдана.

Эдэ суглаануудта хабаадалсажа үгэ хэлэhэн колхознигууд, тус тогтоолые гүнзэгы баяртайгаар угтажа, колхозно байгуулалтын хүгжэхын ба саашадаа бэхижэхын тушаа анхаралаа табиhандань парти ба правительство, нүхэр Сталинда халуун баяр хүргэнэ.

Мүн тэрэшэлэн хүдөө ажалай артелиин Уставые бүдүүлигээр хазагайруулhан баримтануудые суглаанууд дээрээ колхознигууд элирүүлhэн байна. Жэшээлхэдэ энэ жэлэй турша соо аймагай колхозуудай правленинүүд колхознигуудай хамтын суглаанай зүбшөөлгүйгөөр 526 толгой эбэртэ бодо мал, 259 толгой хони ба ямаа, 99 толгой моридые колхознигууд бэшэ хүнүүдтэ ба организацинуудта худалдаhан байха юм. Бүхы аймаг соо 884 толгой мал худалдагдаhан байгаа.

hүүлшын хоёр жэл соо гансахан Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 43 толгой мал гаргашалhан ба «Улаан Үшөөтэй» гэжэ колхоз энэ жэлэй турша соо 121 толгой мал гаргашалhан ба үриhэн байгаа.

Тэрэшэлэн колхозой газарые үриhэн баримтанууд үзэгдэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, колхознигуудай хамтын суглаанай зүбшөөлгүйгөөр Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд 130 га тариалангай газар, «Улаан Үшөөтэй» гэжэ колхоз 180 га сабшалангай газар Джидастанциин туhалбариин ажахыдые үгэhэн байна. Газартаряалангай организацинууд хуули буса захиралжа колхозуудай мэдэлэй 366 гектар тариалангай, 139 га сабшалангай газарые бусад организацинуудта үгэhэн байба. Мүнөө эдэ газарнуудынь колхозуудта бусаагданхай.

Зарим нэгэн колхозой правленинүүдэй хойрог нобшоор хүдэлмэрилдэг дээрэhээ зарим колхознигууд колхозой хүдэлмэриhөө зугадажа өөрынгөө хубиин ажалда хүдэлмэрилдэг болошоо. Жэшээлхэдэ, «Пятилетка» колхозой член П. Ф. Якимов гэгшэ колхозой ниитын газар дээрэ өөрынгөө үмсын ажал хэжэ, колхоздоо хүдэлмэрилдэггүй болошонхой hууна. Мүнөө энэ хүн 8 толгой эбэртэ бодо малтай, 17 толгой хонитой юм. Өөрын хэрэгсэлдэ колхозой нэгэ тэргэ ба хоер комплект тоног үни удаанhаа хойшо хэрэглэдэг байна. Энэ хуурмаг колхозник Якимов мэнэ hаяхан болоhон колхознигуудай ниитын суглаан дээрэ колхозой байгуулгада дайсан хүн гэжэ тоологдоод, колхозhоо зайлуулагдаhан байха юм.

Колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ колхозуудай правлениин ба шалгалтын комиссиин хүдэлмэри, колхозно демократиие хазагайруулhан тэдэнэй ябадалнууд эрид большевистскэ шүүмжэлэлдэ ороhон байна. Жэшээлхэдэ, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой правлени колхознигуудай ниитын суглаае тон үсөөн үнгэргэhэн ба колхознигуудые ажахын гол асуудалнуудые шиидхэхэдээ хабаадуулдаггүй байhаниинь элирүүлэгдэбэ.

Колхознигуудай ажалта үдэрэй бүридхэл тон муугаар табигдаhан дээрэhээ нэгэ зарим колхознигууд жэлдээ хэдышье ажалта үдэртэй болоhоноо мэдэхээ болишоод байдаг.

Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэхэ ябадалнууд манай колхознуудай хүгжэлтэдэ тойбо тодхор тааддаг байгаа. Мүнөө иимэ түүхэтэ тогтоол абаад байхадаа бидэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, гүрэндэ тариа тушааха түсэбые хүсэд дүүргэхэ, адуу малаа нэгэшье хорогтогүйгөөр үбэлжүүлхэ ба хүдөө ажалай артелиин Уставые нариин нягтаар сахиха манай нангин уялга мүн.

Ц. ДОНДУКОВ.

Пропагандистска хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн-семинар болобо

ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой шиидхэбэриин үндэhөөр зарлагдаhан, партиин айкомуудай хоёрдохи секретарьнуудай болон пропаганда ба агитациин таhагуудые даагшанарай, мүн аймагуудай газетэнүүдэй редакторнуудай республиканска зүблөөн- семинар октябриин 11-дэ партиин Обкомой дэргэдэ хүдэлмэреэ эхилhэн байгаа.

Идеологическа хүдэлмэри тухай ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол, нүхэр А. А. Ждановай элидхэл ба ВКП(б)-гэй Обкомой 24 пленумэй шиидхэбэри гэhэн асуудалаар партиин Обкомой пропаганда ба агитациие эрхилхэ секретарь нүхэр Казаков элидхэл хэбэ. Нүхэр А. Я. Казаковой элидхэл тушаа олон хүнүүд үгэ хэлэжэ, аймаг ба районуудта идеологическа хүдэлмэриин тон хангалтагүйгөөр ябажа байhан тухай ба энэ хүдэлмэридэхи ехэхэн алдуу дундануудтухай тогтон хэлэбэд.

Тус зүблөөн-семинар дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь нүхэр Б. Л. Лобсанов болбол „Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэhэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай" ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэ ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолоор элидхэл хэбэ.

Партиин Обкомой лекторскэ группые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр П. И. Хадалов болбол БМАССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые шудалха хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай элидхэл хэбэ. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Хангалов болбол культурно-гэгээрэлэй учреждениинүүдэй үбэлэй үелэ хэхэ хүдэлмэри тухай элидхэл хэhэн байгаа.

Залуу коммунистнуудтай партийно-эмхидхэлэй ба партийна политическэ хүдэлмэри хэхэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой 24 пленумэй тогтоолнуудтай зохилдуулан коммунистнуудай политическэ hуралсалые эмхидхэхэ асуудалнуудаар нүхэд Модогоев болон Кузнечев гэгшэд элидхэлнүүдые хэhэн байнад.

Партийна органуудай hунгалтанууд тушаа асуудалаар партиин Обкомой эмхидхэлэй-инструкторскэ таhагые даагша нүхэр Модогоев зүблөөндэ хабаадалсагшадта заабари үгэбэ.

Энэ зүблөөндэ хабаадалсагшадта зорюулагдажа, „Марксизм ба национальна асуудал" гэhэн нүхэр И. В. Сталинай хүдэлмэри тухай, нүхэр Сталинай Зохеолнуудай нэгэ эхи ба хоердохи томуудтухай болон уласхоорондын байдал тухай лекцинүүд уншагдаhан байха юм.

Пропагандистскэ хүдэлмэрилэгшэдэй республиканскэ зүблөөн-семинар октябриин 16-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Сэрэгэй трибуналай шиидхэбэри тушаа СССР-һээ Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай член нүхэр Никитченкын тусгаар һанамжа*)

Сүүдлүүлэгшэ фон Папениие үндэһэгүйгөөр зүбтүүлбэ

...итлерэй рейхсканцелярай тушаал... ...ходоэь харгы гаргажа үгэһэн ...истнүүдэй хуули засагаа бүтээжэ ...ь фон Папенай эдибхитэйгээр ...н ушар байдалые приговор соо ...данагүй. 1943 оной ноябриин ...эл тушаа хэлэһэн үгэ соогоо ...ен өөрөө нигэжэ мэдүүлээ һэн: ...р болоод байхадаа (энэ хадаа ...ндо байһан юм) сүлөөлэлтын за... ...шалхы хүлээлэндэ харгы гар... ...ахын түлөө үгэ хэлэһэндээл ...үн байа январиин 30-да манай ...у ба фюрерэй гарта засаг түрые ...ан үгэхэ хүбитэй байһандаа ...үнөөдэр би хадаа германска ...ндо ба нам... эт... на дабаршаһан бүхы хүнүүдтэ нигэжэ хэ... ...лнаб гэбэл: энэрхы сэлхэлт... гэшэ Германида гүн ехэ гасал... ...олон үзэгдэхэ сагтань иимэ у... ...ние үгэжэ тэрээндэ һайн юмэ өө... ...байна". (Документ 2375—ПС). ...болбол СС болон СА гэдэгүүды ...тухай Брюнингын декредые ...байхадаа, үргэн ехэр терро... ...гые нацистнуудта олгобо гэжэ ...ент Д—631). Сүүдлүүлэгшэ ха... ...үлиг аашa гаргажа, Браун— Северингын социал-демократическа правительствые зайлуулһан байна. (Северингын хэлэһэн мэдүүлгэ, 1946 оной июниин 14-эй үдэшын стенограмма, хуудаһан 11).

2. Папен болбол Германида гитлеровскэ террористическэ ёһо гуримые тогтоохо ба бэхжүүлхын тулада бии бүхы хүсэеэ гаргаһан ба холбоо барисаагаа хэрэглэһэн байгаа.

3. Папен болбол Австриие булимтаран абаха тушаа гитлеровецүүдэй агрессивнэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэ эдибхитэйгээр хэбэ дадаба.

4. Папен гэжэ нацистскэ агрессивнэ түсэбүүдые бэелүүлхын тулада өөрынгөө хүсэ ба дипломатическа арга абахые хэрэглэжэ эгээ эхэс хүртэ Гитлертэ үнэн шүтэнгеэр туһалжа байгаа һэн. Тиимэ болохолоороо, сүүдлүүлэгшэ фон Папенда гитлеровскэ ёһо гуримай гэмтэ ябадал хэһэнэй түлөө харюусалгые нилээд ехэ хубинь тохоохо болоно. Иимэ ушар шалтагаан тэрэһээ, би хадаа сүүдлүүлэгшэ фон Папен тушаа зүбтүүлгын приговор гаргаһаниие зүбшөөжэ шадахагүй байнаб.

В. Сүүдлүүлэгшэ Фричые үндэһэгүйгөөр зүбтүүлбэ

...үүлэгшэ Ганс Фричые зүбтүүл... ...говор соо Фриче гэжэ гитле... ...ёһо гуримай гэмтэ ябадал хэһэ... ...өө харюусахаар фашистска Гер... ...отор тиимэ алба тушаал дааж... ...гүй хадань, тэрэнэй хэһэн ю... ...мтэ ябадал болоногүй гэхэ һа... ...аар хэлэгдэнэ. Фриче хадаа Ге... ...Риббентроп ба имперскэ хэблэ... ...элб рилэгшэ Дитрихын заа... ...ые миил дүүргэжэ байһан тии... ...аала тушаалтай бэшэ хүн шэн... ...приговор соо харуулагдаһан байха ...942 он болтор Фриче гэжэ им... ...хэблэлые болото дээрээ хүтэлбэ... ...байһан ба 1942 онһоо хойшо ...хэлэһээр хадаа, „германска ра... ...главна командалагша" байһан ...(1946 оной январиин 26-ай ...заседаниин стенограмма) Сүүд... ...шэ Ганс Фричын үүргые зүбөө... ...ихын тулада пропагандын алба... ...дөө ба илангаяа радио пропа... ...албаниие агрессивнэ дайн хэхэ ...шухала фактор нуудай нэгэниинь ...гэжэ Гитлер ба тэрэнэй туһа... ...ай (жэшээнь Геринг) ходо сэ... ...байһан дээрэһээ үндэһэлхэ хэ... Гитлеровскэ Германиин дотор ...нда гэшэ агрессиие бэлэдхэхэ ...ргэхэ болон германска фашиз... ...тэ муухай түсэбүүдые үгэ ду... ...аар дүүргэгшэдые һүргэн ху... ...лхэ угаа шухала зэбсэг байһан ...зорилгые дүүргэхын тулада ...ба тон нарин централиз вачно ...андистскэ аппарат хүдэлжэ бай... ...н. Полицейскэ система болон ...т һаламжатайгаар хэблэлэй ...сүлөөе бүрин һалгаагдаһан бай... ...тлеровецүүдэй пропаганда ябуу... ...арга зэмсэгынь ушар-баримт... ...худалаар толилхо ябадал бай... ...Энэ тухай Гитлер „Майн ...гэжэ ном соогоо тоншье сэхэ ...хэлэһэн байна гэбэл: „пропа... ...шалмэраар ба үнии удаан хэ... ...байхадаа, тэнгэриие тамын орон шэнгеэр ба эгээн ядуу толюур ажаһуудалые жэргалай орон шэнгеэр харуулжа болохо юм" (документ США—276, хуудаһан 302). Хардалга гүрдэлгые тарааха ба олоонитые саг үргэлжэ хэхэхэ ябадал хадаа буу зэбсэгүүдые бэлтээлгэ болон сэрэгэй түсэбүүдые зохеолго шэнги гитлеровскэ ёһо гуримай өөрынгөө һанал бодолые бэелүүлхын тулада шухала хэрэгтэй байба. Хэблэл ба үгын сүлөөе дуугаһан һалгаха гэһэн пропаганда ябуулангүйгөөр германска фашист хадаа агресси хэхэ түсэбөө хүсэндэнь хүргэжэ, үргэн ехэ сэрэгэй гэмтэ ябадал ба хүнэй үнгэ сэдьхэлгүй гэмтэ ябадалые бэлэдхэжэ ба бэелүүлжэ шадахагүй байгаа.

Гитлеровскэ гүрэнэй пропаганда ябуулха системэдэ үлэмжэ шухала зүйлнүүдынь үдэр бүриин хэблэл ба радио байһан юм. Дайн сэрэгые ажалтатайгаар хэхэ арга олгоһон гурбан факторнуудые тодорхойлжо, сүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ сүүдлүүлэгшэ Геринг иимэ гурбан юумые нэрлэба гэбэл: 1) зэбсэгтэ хүсэнүүдэй өөһэдынь сэрэгэй хүсэ шадал, 2) экономическа сэрэг, 3) пропаганда болоно. Тиихэдээ нигэжэ хэлээ: „пропаганда гэжэ, илангаяа радиогоор ябуулагдадаг пропаганда туйлай шухала удхатай... Тиин Германи болбол өөрынгөө дүй дүршэл дээрэһээ хэнһээшье үлүү һайнаар энээниие мэдэхэ байна". (англиска стенограмма, хуудаһан — 5981—82). Тиимэ байхадань, дээдэ имперскэ хүтэлбэри хадаа бүхы радиокомпаниинуудай хүдэлмэриин хойноһоо хинан харахэ ба эдэ компаниинуудай пропагандистска ажал-ябуулгые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ ябадалые бэелүүлхэ радио албаниие ударидаха тушаалда юрын хүниие табижа болохо байгаа гэжэ тоолохын аргагүй. Тиигэжэ һанаха гэшэ эндэ байһан гэршэ баримтануудые ба бодото байдалтай таарахагүй зүрюу байна. 1942 онһоо хойшо 1945 он болтор Фриче гэгшэ имперскэ пропагандын министерстводэ радиогой таһагые толгойлжо байхаһаа гадна, мүн „агуу ехэ Германиин" радиое политическэ талаар эмхидхэхэ түлөөлэгшэ" гэжэ нэрэтэй байһан юм. Иимэ байһаниинь Фричын тангариг үгэжэ өөрынь бэшэгээр оруулһан мэдүүлгээр хүсэд гэршэлэгдэбэ. (документ—3469—ПС. США—71). Тиимэ бо охил орон приговор соо хэлэгдэһэнэй еһоор Фриче гэжэ имперскэ радиодамжуулгын түлөө харюусалгатай үүргые миил дайнай дүүрэхэ бэгтэ даажа абһан „пропагандын министерствын 12 таһагуудай начальнигуудай нэгэниинь" лэ болоод дүүрэхэ бэшэ байнабшуу. Немецкэ радиогой политическэ хүтэлбэриие Фриче болбол 1945 он хүртэр гэхэ гү, али фашистска Германиин үй бута сохигдохо ба капитуляци хэхэ саг хүртэр даажа байба. Иимэ ушарһаа дайнай үедэ германска радиогой худал хуурмаг ба хардалга-гүрдэлгын ажал-ябуулгаһаа түлөө Фриче харюусалгатай байна. Орон доторхи хэблэлэй таһагые толгойлжо байһан хадаа, үдэр бүриэ гаража байһан 2.300 газетые оруулаһан бүхы германска хэблэлые Фриче толгойлжо байба гэшэ. Тэрэ хадаа информациин таһагые бии болгоһон ба нарижуулһан байха юм. Тиимэ зо ниесон нацистска правительствын зүгһөө газетнүүдтэ үгэжэ байһан мүнгые 10 дахин нэмэлгэжэ, 400 мянгаһаа 4 миллион марк хүргэһэн байгаа. Удаа тээнь Фриче болбол Чехословаки ба Польшо агресси хэхэ ябадалнуудые бэлэдхэһэн пропаганда ябуулха компаниие дэлгэрүүлгэдэ шүргүү хабаадаба (1946 оной январиин 23-ай үглөөнэй заседаниин стенограмма). Югославида добтолхын урда тээ Фриче болбол агресси хэхэ ябадалые бэлэдхэхэ тушаа мүн лэ тиимэ эдибхитэй пропаганда ябуулаа һэн, тэрэниие сүүдлүүлэгшэ өөрөө шахан тангариг үгэжэ хэлэһэн үгэ соогоо элбэһан байха юм (1946 оной январиин 23-ай үглөөнэй заседаниин стенограмма, хуудаһан 17). Советскэ Союзда добтолхын урда тээ Фриче болбол Розенбергын дэргэдэ болоһон зүблөөн дээрэ энэ сүмэрэй орохо түсэб тухай урданаа дуулажа мэдэһэн байна. (документ-1039-ПС, США-146-зүүн европейскэ асуудалнуудые зохёохо бэлэдхэл тушаа Гитлерэй Розенбергын бэшэгээр үгэһэн тогоохо элитхэл). Фрачын Англи, Норвеги, Советскэ Союз, США ба бусад гүрэнүүдтэ эсэргүүсэжэ Германиин хэһэн агрессивнэ дайн сэрэг тухай худалаар бэшэһэн германска хэблэлэй кампаниие Фриче толгойлбо. Эзэмдэгдэһэн орон нютагуудта гитлеровецүүдэй хэһэн сэрэгэй гэмтэ ябадалнууд ба хүнэй үнгэ сэдьхэлгүй мууха шанартай тухай Фриче дуулаа-мэдээгүй юм гэһэн лаблалга бодото баримталтай зохихогүй болоно. Сүүд дээрэ Фричын хэлэһэнһээ мэдэхэдэ, бүри 1942 оной май һара соо 6-дахи армиин пропагандын таһагта байхадаа, Фриче болбол „комиссарнууд тухай захиралта" гэдэгэй еһоор советско-политическэ хүтэлбэрилэгшэд ба интеллигенциие алаха ходаха тухай Гитлерэй үгэһэн захиралтатай танилсаһан байгаа бэлэй (1946 оной апрелиин 28-ай үдэшын заседаниин стенограмма). Мүн тэрэшэлэн Европодохи еврейнүүдые үгы хэхэ тухай бүри дайнай эхин хэбэгтэ Фричын мэдэнхэй байһаниинь тодорбо. Жэшээнь, „дайнай эсэстэ Европодохи еврейскэ зониие үгы хэхэ юм" гэжэ хэлэһэн Гитлерэй үгые (стенограммын 21-дэхи хуудаһан) тайлбарилха зуурал Фриче нигэжэ мэдүүлээ: „Европодохи еврейнүүдэй хуби заяань дааншье гашуудалтай болонхой, тэд Европодо нэй болоо һаань тиилгэхэ юм гэжэ фюрер урид налан хэлээ бэлэй (стенограмма, хуудаһан 231). Сүүдлүүлэгшэ хадаа агрессивнэ хорлогдоһон орон нютагуудта һууһан арадуудые „дутуу түрэлтэй" гэжэ нэрлээд хүн зондо рассова теориие саг үргэлжэ нэбтэрүүлдэг байһаниинь тодорбо (1946 оной апрелиин 20-ой үглөөнэй заседаниин стенограмма, хуудаһан 85, үдэшын заседаниин стенограмма хуудаһан 1—12). Фашистска Германиин хуби заяанаа шиидхэгдээд байһан үедэ Фриче болбол „вервольф" гэдэг фашистска партиин нюуса террористическэ организациие эмхидхэһэн сүүдлүүлэгшэ Мартин Борман ба бусад үнэн шүтэнги гитлеровецүүдые шудэргэүүгээр дэмжэһэн байха юм. Жэшээнь, 1945 оной апрелиин 7-до Фриче радиогоор һүүлшынхеэ үгэ хэлэхэдээ гитлеровецүүдэй энэ нюуса террористическэ организациин Германиин гражданска зониие эдибхитэйгээр хабаадуулхын түлөө агитаци хэһэн байгаа. Тиихэдээ нигэжэ мэдүүлбэ: мэнэ һаяхан эзэмдэгдэһэн орон нютагуудта тэндэхи гражданска зоной тэмсэлдэ хабаата сажа ба эзэмдэлгые эсэргүүсэн хэһэнэйшье һүүлээ гражданска хубиһатал хүнүүдэй тэмсэл хэдэг зандаа байгаа юм һаань, хэншье гайхажа бу байг лэ. Хорбоо бэлэдхэлгүйгөөр ба эмхидхэлгүйгөөр юрын ажабайдал дээрэһээ энэ имагта үзэгдэл гараад байгаа юм һаань, тэ энэниие мүнөөдэр бидэнэр „вервольфи" гэжэ нэрлэхэ байнабди" гэбэ (документ СССР—496).

Радиогоор үгэ хэлэхэдээ Фриче болбол дайн хэхэ шэнэ террористическэ методуудые, жэшээнь „ФАУ" гэдэг ракетнэ снарядуудые хэрэглэдэг болоод байһыень амаршалһан байна. Биологическа дайн хэхэ зэмсэгүүдые хэрэглэхэ тухай дуралхал ороод байхадань, Фриче тэрэниие бэелүүлхын тулада ОКВ хугар эльгээһэн болгаа (СССР—484, 1946 оной июниин 28-ай үдэшын заседаниин дээрэ табигдаһан гэршэ баримтанууд).

Фричын хэһэн зэмынь хүсэд тодорбо гэжэ тоолоноб. Агрессивнэ дайн бэлэдхэхэ ба хэхэ, мүн гитлеровскэ ёһо гуримай бусад гэмтэ ябадалнуудые хэхэдэ тэрэнэй хэһэн ажал-ябуулганьн угаа шухала удхатай байгаа юм.

Г. Сүүдлүүлэгшэ Рудольф Гессые хэһээхэ хэмжээ тухай

Гитлеровскэ партиин ба гүрэнэй хүтэлбэриин системэдэ сүүдлүүлэгшэ Рудольф Гессын эзэлжэ байһан тусгаар алба тушаал тухайнь сүүдэй приговор тон зүб ба хүсэд сэгнэлтэ үгэһэн байгаа. Тэрэ хадаа үнэхөөрөө „Гитлерэй тон дүтын итигэлэй хүниинь байһан юм". Гессэ имагта ехэ үргэн эрхэ үгэнхэй байгаа һэн. Энээнэй дараамда Гессые өөрынгөө орлогшо болгожо томилхо тухай Гитлерэй гаргаһан декрет тухай хэлэбэл зохихо болоно. Тэндэ нигэжэ хэлэгдэһэн байгаа: „би болбол өөрынгөө орлогшоор Гессые томилоод, партиина хүтэлбэриин бүхы асуудалнууд тушаа минии үмэнэһөө шиидхэбэринүүдые гаргажа байха дүүрэн хуули засагые тэрээндэ үгэнэб" (1946 оной февралиин 7-ой үдэшын заседаниин стенограмма). Тэд Гессын үүргэ уялгань ганса партиина хүтэлбэриин асуудалнуудаар хизаарлагдаагүй байгаа юм. НСДАП-гэй хуулита хэблэл болохо „1941 оной партиина ежегодник" соо нигэжэ хэлэгдэнэ: «партиина хүтэлбэриин уялганууудые дааха ябадалда нэмэлтэ болгожо, фюрерэй орлогшо болбол гүрэн түрын талаар яһала ехэ эрхэтэй байха юм. Тэрэнь юу байнаб гэхэдэ: нэгээр,—фюрерэй приказуудые бэлэдхэхэ хүртэр национальна ба гүрэн түрын хуули гаргаха ябадалда хабаадалсаха болоно. Тиимэ болохолоороо, Фюрерэй орлогшо гэшэ партиин концепциие баталха байна... Хоёроор,—фюрерэй орлогшо хадаа томилогдохоо байһан хуулита тушаалтан ба ажалай албаниие ударидагшадые һэшээн баталха юм; гурбаар,—муниципальна нэгэдэлнүүдэй бэеэ даагһан правительствонуудта партиин нүлөөлхэ ябадалые хангаха ушартай (документ США—255,—ПС) Гесс болбол Гитлерэй агрессивнэ политикые эрид шууд баримталгша байгаа һэн. Эб найрамдалда эсэргүүсэжэ тэрэнэй хэһэн гэмтэ ябадалнууд хадаа сүүдэй приговор соо яһала дүүрэнээр бэшэгдэнхэй. Эдэ гэмтэ ябадалнуудай эгээл һүүлшынхинь юу байнаб гэхэдэ, Англитай саг зуура эбгээ орожо, Советскэ Союзда эсэргүү агрессиие бэелүүлхэ ябадалые хүнгэлхэхэ гэһэн бодомжолготойгоор Англи худар ниидэжэ ошохыдоо Гессын бэе дээрээ дажи абаһан уялга болоно гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Энэнь урагшагүйдэжэ Гессые гансаартуулһан юм. Тэрээн дээрэһээ, Гесс болбол гитлеризмын удаадахи гэмтэ ябадалнуудые түсэблэхэ ба үйлдэхэ хэрэгтэ сэхэ хабаадасагүй байшоо. Гиммлерэй хажуугаар Гесс гэжэ хүн зондо эсэргүү марүүн дошхон гэмтэ ябадалнуудые хэһэн байһан германска фашизмын тэдэ эсэсовскэ полицейскэ организацинуудые бии болгохо үүргэ дүүргэһэн байнабшуу. Сүүдлүүлэгшэ хадаа эзэмдэгдэһэн территоринууд дээрэ эсэсовскэ элкинүүдэй дүүргэхэ еһотой байһан „тусгаар зорилгонууд тухай" сэхэ зааһан байгаа. СС-гэнэй сэрэгүүдые бии болгоходоо Гесс болбол партиина концеляряар дамжуулан тусгаар приказ гаргажа, тэрээгээрээ эдэ сэрэгүүдтэ орохо партиин членүүдые шэлэжэ олгохо али болохоор туһалхыень гитлеровскэ партиин органуудые уялгалһан байгаа. Гесс болбол гэрэ сагта СС-тэнэй үмэнэ табигдаха байһан зорилгонуудые нигэжэ тодорхойлһон байба: „национал—социалистнуудһаа бүридэһэн СС-тэнэй сэрэгүүдэй соединенинүүд хадаа раса ба национальностиин проблемэ тушаа эзэмдэгдэһэн зүүн территоринууд дээрэ шиидхэгдэхэ еһотой тусхай зорилгонуудые дүүргэхэдээ национал-социалистическэ бэлэдхэлые ехээр хэһэнэйнгээ ушаар бусад зэбсэгтэ соединенинүүдһээ үлэмжэ таатай байха болоно". (документ ВБ—257, 3245—ВС). Бүри 1931 ондо сүүдлүүлэгшэ хадаа „СС-тэнэй рейхсфюрерэй дэргэдэхи СД" (аюулгүйе сахиха албан) гэжэ фашистска Германида гол шухала хүсэн болложо, имагта ехэ эрхэтэй болохо еһотой гэһэн дурадхал оруулһан байгаа. 1934 оной июниин 9-дэ декрет гаргагдажа, тэрэнэй еһоор „СС-тэнэй рейхсфюрерэй дэргэдэхи СД" гэжэнь политическэ информациин ба партиие аршалха сэрэгэй албанай гансахан лэ организаци" гэжэ соносхогдоо һэн (документ ВБ—257). Тиимэ болохолоороо, сүүдлүүлэгшэ хадаа эзэмдэгдэһэн газар нютагуудта гэмтэ ябадал хэхын тулада бэлэдхэгдэһэн тусхай полицейскэ органуудай системые бии болгохо ба бэхжүүлхэ ябадалда сэхэ хабаадалсаһан байнабшуу. Гесс гэжэ хүн зондо зэбүүсэнги „дээдэ түрэлэй" теориие эрид шууд баримталдаг хүн байһан юм. 1937 оной январиин 16-да хэлэһэн үгэ соогоо немецкэ арадай хүмүүжүүлгэ тухай хэлэхэдээ нигэжэ зааһан байгаа: «немецүүд гэжэ бусад нациинуудай социальна байдал гү, али уг гарбалые хамаархангүйгөөр тэдэнһээ дээдэ тээ байхабди гэжэ бэеэ табихаар хүмүүжүүлэгдэхэ еһотэй» (документ ВБ—253, 3124—ПС). Гесс болбол 1935 оной сентябриин 15-да „шуһа ба нэрэ түрэеэ аршалха тухай хуули" гэдэгт гараа табяа һэн (документ США—200, 3179—ПС). Энэ хуулиин текст соо юун гэжэ хэлэгдээб гэхэдэ: «Нюрнбергскэ хуулинуудые» хүсэндэнь оруулхын тулада шухала хэрэгтэй декредүүд ба тогтоолнуудые гаргахыень фюрерэй орлогшодо даалгагдана. 1936 оной ноябриин 14-дэ Гесс болбол имперскэ гражданство тухай хуулитай тааруулжа указ гаргаһан юм. тэрэнэй еһоор еврейнүүд һунгалтада голосовалха ба олониитын тушаал дааха эрхэһээ хаһагдаһан байна (документ ВБ—258, 1417—ПС). 1938 оной майн 20-до Гессын гар табигдаһан декредэй еһоор „Нюрнбергскэ хуулинуудай" хүсэниинь Австрида хабаадаха болоо һэн (документ ВБ—259, 2124—ПС). 1939 оной октябриин 12-то Гесс болбол „эзэмдэгдэһэн польско территориин хуули захиргааниие бии болгохо тухай" декредтэ гараа табиһан байна („рейхсгазетцблатт" № 210—1939 он, хуудаһан 2087). Энэ декредэй хоёрдохи статьягай еһоор, Польшодо диктатор болохо эрхэ сүүдлүүлэгшэ Франкда олгогдоһон юм.

Эзэмдэгдэһэн Польшын территори дээрэ зоргоороо аашалха ёһо гурим бии болгоһон юрэнхы захиралтаар сүүдлүүлэгшын хизаарлаагүй байһан тухай одото гэршэ болохо баримтанууд бии. 1941 оной апрелиин 17-до имперскэ канцеляриин начальнигта имперскэ юстициин министрын эльгээһэн бэшэгые харахад үзэхэдэ, Гесс болбол „эзэмдэгдэһэн зүүн газар нютагуудта полягууд ба еврейнүүдтэ тусгаар уголовно хуулинуудые" бии болгохо үүсхэл гаргаа һэн. Эдэ хуулинуудые бии болгоһон тухай сүүдлүүлэгшын үүргэ тухай юстициин Министр иимэ сэгнэлтэ үгэнэ:

„Фюрерэй орлогшын һанамжа аар тааруулжа, би болбол поляк гэжэ юрэн янзаар түрмэдэ хаахада болохоор ехээр зободоггүй байна гэжэ һанаһан байгааб. Хэһээлтэ үзүүлхэ энэ шэнэ янзын арганууд бии болоод байхада, арестовалагдагшад түрмэдэ хаагдаха бэшэ, харин лагерьнуудта хүнлэ хүшэр ажал хэхээр баалгдаха ёһотой..." «Бэеын хэһээлтэ үзүүлдэг болохо тухай фюрерэй орлогшын зүбшэн хэлсэлгэдэ табяад байгаашань проект соо оруулагдаагүй һэн нигэжэ хэһээлтэ үзүүлхэ ябадалые зүбшөөжэ шадахагүй байнаб ...» «Гэмнэлтын заключениие харуулагты гэжэ германска гэмнэгшые полягуудай гү, али еврейнүүдэй бэлдхэхэ аргатай байхань орондооншье тэсэшэгүй байһан хадань, гэмнэлтэ табиха хүртэр сүүдлэхэ ябадал һалгаагдаһан юм. Полягууд ба еврейнүүд өөрынгөө үмэнэһөө сүүдтэ гомоёол бариха гү, али гэмнэлтын талада тэдэнэй байлсаа эрхэнь мүн лэ хаһагдаһан байна». «Анхан түрүүнһээ хойшо хэрэгтэй болоод байгаа юм һаань «тусгаар условиин удые» ехэ болгохо гэһэн һанал бодол бии байгаа һэн. Нэгэ хэды саг болоод байхада тиимэ юумэ элитэ хэрэгтэй болоод байхадань, нэмэлтэ указ гаргагдажа тэрээн тухай фюрерэй орлогшоһоо абтаһан бэшэг соо хэлэгдэһэн юумые зааһан байна» (документ ВБ—268, Р-96).

Тиимэ болохолоороо, бусад сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдэй хажуугаар, Гесс гэгшын хүн зондо харша гэмтэ ябадал хэһэнэй түлөө зэмэтэй байһандань һэжэг һанагданагүй.

Гесс болбол гитлеровскэ Германи дотор удхынгаа талаар гурбадахи политическэ хүтэлбэрилэгшэ байжа, фашистска ёһо гуримай ушаруулһан гэмтэ ябадалда шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ байһыень харалсажа, тэрээндэ зохихо ямагта зүб хэһээлтын хэмжээ хадаа саазалжа алаха ябадал болоно гэжэ тоолохо байнаб.

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*).

*) Эхиниинь „Б. М. Үнэнэй" 13-ай номерто.

Колхоз бүхэн өөрынгөө үрһэтэй байха ёһотой

...рхим шанартай үрһэ хаалгые ...гэшэ бүхы хүдөө-ажалай ...ануудай ургасые дээшэлүүл... ...шухала условинуудай нэ... ...болоно. Ургасые дээшэ... ...хэрэгтэ үрһэнэй али тухай ...удхатай байһаниинь хүдөө... ...артелиин Устав соо бэшэг... ...байна гэбэл: «правлени бо... ...артелиин бүхы членүүд ...хэхын тулада һайн үр... ...лэжэ олохо, тэрэниие элдэ... ...богуудһаа сэбэрлэхэ, урил... ...эмтэлдэ оруулангүй аршал... ...нягтаар байлгажа һалхи... ...сэбэр байранууд соо хада... ...сортовой тарилганууды үр... ...гэһэн уялгатай байха юм. ...энээн тухай ородой оньһон ...үнэнтэ зүбөөр хэлэнэ: «Ю... ...тэрэнээ хадажа абахаш». ...шанартай үрһэн гэшэ үндэр ...абахын үндэһэ һуури мүн. ...үйлэдбэриин амжал... ...энэ гү, али тэрэ колхозой ...һайн шанартай үрһөөр бэеэ ...хангаһан дээрэһээнь ни... ...лдыдаха ушартай.

...энэ жэлдэ тогуури... һайн ...абажа байһан түрүү артель... ...үрһэ хаалгые ба бэлэдхэлгы... ...соонь дүүргэхые шухала... ...байна. Тэдэнэр хадаа тари... ...һайн ба нютаг дээрээ тааран... ...сортнуудые таридаг болон...

...колхозууд үрһэнэй участо... ...тариа хэхэ үрһэ үргүүл... ...тусгаар оролдолго гар... ...жэлдэ манай республикын зарим артельнүүд өөһэдынгөө үрһэнэй участогууд дээрэһээ үндэр ургаса абажа, ерэхэ жэлдэ эрхим ургаса абахын тулада һайн үрһэ хаажа хангаба. Тиимэ колхозуудые нэрлэбэл Ториин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Каландарашвилиин нэрэмжэтэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд болоно. Мүн Закаменай ба бусад аймагуудай колхозуудшье энээн тушаа һайн жэшээ харуулба. Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой сууta ефремовец С. К. Киселев гектарһаа 12—15 центнер хүртэр үндэр ургаса хуряажа абаа.

Сагай уларилай муу байһан мүнөө жэлдэ үндэр ехэ ургаса абахын тулада колхозниигууд яһала ехэ ажал хэһэн байха юм. Эрхим үрһэ хааха тухай оролдолго хадаа ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса абаха тухай оролдолго мүн.

Правительство болон парти хадаа колхозуудые өөһэдынь үрһөөр хангаха гэшэ тусгаар шухала удхатай гэжэ тоолоод, колхозуудта амяар амяараа культурануудаар тогтоогдомол хэмжээгээр үрһэнэй участогуудые бии болгохыень зүбшөөрһэн байгаа. Тиин үрһэнэй участогууд дээрэһээ суглуулжа абаһан ургасые бусад ямаршье ондоо зорилгоор гаргашалхагүй гэжэ хориһон байха юм. Энээн дээрэһээ харахада, колхозуудые өөһэдынь урһуулһан эрхим үрһөөр хангаха гэшэ тусгаар шухала гүрэн түрын удхатай хэрэг байнабшуу.

Теэд иимэ байтар, манай республикын зарим колхозууд ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые мүнөө болтор ойлгоодүй хэбэртэй. Тэдэнэр хадаа үрһэнэй ажалые гуримтай болгоогүй байхаһаа гадна, үрһэ хаалгые түргэнөөр дүүргэжэ шанарыень һайжаруулха тушаа хэмжээ абанагүй. Тэрээн дээрэһээ боложо, республика дотор энэ жэлдэ орооһото культурануудай үрһэ хаалга тон хангалтагүйгөөр ябажа байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ оной октябриин 10 болтор республикын колхозууд орооһото культурануудай үрһэ хаалгын түсэбые оройлоо 7.5 процент дүүргэһэн байба. Түнхэнэй, Хэжэнгын, Курумканай болон Ториин гэхэ мэтын аймагууд үрһэ хаалгада эхилжэ ороодүй. Мүн тэрэшэлэн Кударын, Прибайкальска, Иволгын, Ярууны ба Хориин аймагуудай колхозуудта үрһэ хаалга 1,5—6 процентһээ үлүү гараадүй.

Эдэ аймагуудай газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд ба колхозуудай түрүүлэгшэнэр үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдые дахяад гаргажа, үрһэ хаалга шэнги иимэ шухала хэрэгтэ нобшо назагайгаар хандана. Тэдэнэр хадаа гүрэнһөө гү, али бусад колхозуудһаа үрһэ үгэжэ туһалха бэзэ гэжэ бодоод, өөһэдөө үрһэ бэлдэжэ бэеэ хангаха тухай анхарнагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Үрһэнэй участогуудай таряа сохилго, сэбэрлэлгэ ба үрһэ хаалгые заашье удааруулха унжагайруулха гэшэ үрһэ хаалгые һаатуулха ябадалда хүргэхэ байһыень аймагай газартаряалангай таһагуудые даагшад, АЗО ба МТС-эй агрономууд болон колхозой түрүүлэгшэнэр ойлгоногүй гэшэ аал? Үрһэ хаалгын унжагайржа байһан дутуу дунда зүйлнүүдые заһахын тулада иимэ юумэнүүдые хэхэ шухала байна гэбэл:

Колхозуудта таряагаа сохихын ба гүрэндэ тушаахын хажуугаар үрһэнэй участогуудай таряа сохилгые хурдадхаха хэрэгтэй. Үрһэнэй участогуудай таряа сохилгые удааруулжа ба тэрэниие үбэл болтор унжагайруулжа ябабашье болохогүй. Энэ тон үнэтэ үрһэнэй таряае богонихон болзор соо сохижо абаха шухала. Тиихын тулада бүхы сложно, хахад сложно ба морин молотилкануудые хүдэлгэжэ, тэндэ хоер халаанай хүдэлмэри эмхидхэхэ болоно. Хэрбээ молотилкануудай дутамаг байгаа юм һаань, комбайнуудаар сохихо хэрэгтэй.

Колхозуудта үрһэнэй фондын түлөө харюусалгатай байһан тариан-ажалай бригадануудай бригадирнууд, АЗО болон МТС-эй агрономууд таряа сохилгын шанарай хойноһоо саг үргэлжэ хинан хаража байха ёһотой. Тиихэдээ дутуугаар сохихо ба һолоомыень һайса һэжэрэнгүйгөөр гаргаха, ороохыень хүхалха нязалха ябадалһаа нарилха болоно. Үрһэнэй участогуудай таряа сохилго гэшэ ниитын тарилгаһаа тон амяараа хэглэхэ ёһотой юм. Мүн тэрэшэлэн амбаарнуудта хадагалхадаа бусад ондоо культурануудтай сортнуудтай холижо хүдхажа болохогүй. Нэгэ культурые гү, али сортые сохиһонойнгоо һүүлээр молотилко болон тогые тон наринаар сэбэрлэжэ арилгаха хэрэгтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хэдэ хэдэн колхозуудта үрһэ хаалга ба тэрэниие сэбэрлэн бэлдэхэ ябадалые бүри хабар болтор унжагайруулжа байгаа бэлэй. Тиихэдээ үрһэнэй таряае хүсэд сэбэрлэнгүй миил веялкээр хиидхээд орхиһон ушарнууд үзэгдэһэн юм. Триернүүд болон ВИМ мэтын сложно машинанууд хүсэд һайнаар хэрэглэгдээгүй байшоо.

Энэ жэлдэ газартаряалангай органууд ба колхозууд үрһэ хаалгада тохеолдоһон үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдуу эндүүнүүдые дахин дабтаха ёһогүй. Шанар муутай үрһые элдэбын хог богууд ба холисоһоо тон наринаар сэбэрлэхэ болоно. Сэбэрлэгдээгүй гү, али муугаар сэбэрлэгдэһэн үрһэн гэшэ тон бэлэхэнээр гэмтэдэг байха юм. Тиихэдээ сэбэрлэгдэһэн болобошье, шиигтэй нойтон байһан үрһэн досооһоон түргэнөөр халадаг ба бүрьтадаг байна. Тиимэ хадань, үрһэнэй сэбэрлэлгые һаатуулха нобшорхо гэшэ тэрэнэй шанарые муудхуулха ябадалда хүргэхэ байнабшуу.

Колхоз бүхэндэ үрһэнэй таряае түргэнөөр ба шанар һайнтайгаар сэбэрлэхын тулада, орооһо сэбэрлэлгын түсэб зохеогдохо зэргэтэй. Веялкэ болон сортировкоор хиидхэжэ гаргаһан орооһые бүри наринаар сэбэрлэхын тулада, триер болон ВИМ машинаар арилгаха болоно. Тиихэ зуураа ВИМ машинануудые түбхын түрүүндэ триергүй ба үрһэнэйнь таряанай шанар муутай байһан колхозуудта хэрэглэхэ шухала.

Колхозууд ба МТС-үүдэй орооһо сэбэрлэхэ хамаг бүхы машинанууд энэ дары һэльбэгдэн заһагдажа, илангаяа ВИМ-үүд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлхэ ёһотой.

Үрһэнэй участок дээрэһээ суглуулжа абаһан тариан сохигдоһонойшье ба мүн сэбэрлэгдэһэнэйшье һүүлээр шэгнэгдээд акт зохеогдожо, тэрээн соогоо үрһэнэй тарянай культура, сорто, шанар, шэгнүүр хэмынь тодорхойгоор бэшэгдэхэ ушартай. Тэрэ акт дээрэ колхозой түрүүлэгшэ, үрһэнэй таряае харахамэдэхэ хүн ба тэрэниие хадагалхаар тушаажа абаһан кладовщик гараа табиха ёһотой.

Гүрэндэ таряа тушаалгые хүсэд дүүргээд байһан колхозуудта хэрбээ үрһэнэй участогуудай таряаниинь үрһэндэ дутаха байгаа юм һаань, ниитын тарилгаһаа абтаһан орооһые үрһэнэй фонддо зорюулжа хааха хэрэгтэй. Иимэ ушарһаа, таряа тушаалга ба натуротүлбэриин түсэбые дүүргээд байһан колхозууд үрһэнэй фондые хүсэд байгуулаагүй сагтаа, ямаршье таряагаа энэ тэрэ хэрэглэлдэ болон ажалта үдэрнүүдтэ хубаахаар гаргашалха эрхэгүй байна.

Энэ жэлдэ таряа бэлэдхэлэй түсэб нилээд бага болоод байһан хадань, манай республикын колхозууд өөһэдтөө хэрэгтэй үрһэнэй фондые хүсэд байгуулха дүүрэн аргатай гээшэ.

В. МАМИЛОВ.—БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын сортовой Управлениин начальник.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдтэ үршөөл олгохо тухай зууршалганууд арсагдаба

Хиналтын Соведэй Онсо заседаниин шиидхэбэри

БЕРЛИН, октябриин 10 (ТАСС). 1946 оной октябриин 9 ба 10-да Хиналтын Соведэй 42-дохи Онсо заседани армиин генерал Кениг гэгшын түрүүлэлгэ доро болобо. Заседани дээрэ Советскэ Союзай Маршал Соколовский, генерал Макнерни ба Королевскэ Агаарай Хүсэнүүдэй Маршал сэр Шолто Дуглас гэгшэд байлсаба.

I. Хиналтын Совет болбол Лондонско хэлсээнэй гуримуудые ба 1945 оной августын 8-ай Уставые болон өөрынгөө № 35 директивые дүүргэлтэ болгожо, 1946 оной октябриин 1-дэ Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналаар Нюрнбергтэ сүүдлүүлэгдэһэн гэмтэлэй гү, али тэдэнэрэй үмөөрэгшэдөөр баригдаһан үршөөл олгохо тухай бүхы гуйлтануудые хаража үзэбэ.

II. Үршөөл олгохо тухай гуйлтанууд Геринг, Гесс, Риббентроп, Кейтель, Розенберг, Франк, Фрик, Штрейхер, Функ, Дениц, Редер, Заукель, Иодль, Зейс-Инкварт ба фон Нейрат гэгшэдэй нэрэһээ тэрэшэлэн Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналай шиидхэбэреэр гэмтэ гэжэ соносхогдоһон СС, гестапо, СД ба нацистска партиин хүтэлбэрилхы составай нэрэһээ баригдаһан байба.

III. Кальтенбруннер фон Ширах ба Шпеер гэгшэд үршөөл олгохо тухай гуйлтануудые баряагүй.

IV. Геринг, Штрейхер, Франк ба фон Нейрат гэгшэдэй үршөөл олгохо тухай гуйлтанууд тэдэнэрэй зүбшөөрэлгүйгөөр гү, али даалгабаригүйгөөр үмөөрэгшэдөөрэнь баригдаһан байна. Гэбэшье, Хиналтын Совет хадаа үршөөл олгохо тухай эдэ гуйлтануудые бусадтай адли тэгшээр хаража үзэбэ.

V. Дээрэ дурсагдаһан зүйлнүүд дээрэһээ Хиналтын Совет иигэжэ тогтообо:

1. СС, гестапо, СД организацинуудаар ба нацистска партиин хүтэлбэрилхы составаар баригдаһан зууршалганууд таарамжагүй байна. Юуб гэхэдэ, Хиналтын Совет болбол Уласхоорондын сэрэгэй Трибуналай шиидхэбэринэ шэнээр хаража үзэхэ эрхэгүй, харин зүбхэн лэ үршөөл олгохо эрхые бэелүүлжэ шадаха байна;

2. Рейдерэй зууршалга таарахагүй, юуб гэхэдэ, Хиналтын Совет хадаа хэһээлтые ехэ болгохо эрхэтэй бэшэ, зүбхэн лэ гаргагдаад байһан приговорнууд тушаа үршөөл олгохо эрхые бэелүүлжэ шадаха.

3 Геринг, Гесс, Риббентроп, Кейтель, Розенберг, Франк, Фрик, Штрейхер Заукель, Иодль, Зейс-Инкварт, Функ, Дениц, фон Нейрат гэгшэдэй үршөөл олгохо тухай бариһан гуйлтануудые арсаха.

4. Хэрбээ үршөөл олгохо тухай гуйлтануудынь арсагдабалынь үлгэжэ алалга саазалалгые буудалгаар һэлгэхэ тухай Геринг, Иодль ба Кейтелиин бариһан зууршалгануудые арсаха.

5. Борман гэгшын нэрэһээ баригдаһан үршөөл олгохо тухай гуйлтые сагһаа эртэ баригдаһан туладань арсаха. Гэбэшье, арестовалагдаһанайнгаа һүүлээр 4 хоногой турша соо иимэ гуйлта бариха эрхэ Борманда үгтэнэ.

VI. Заседаниин һүүлдэ Маршал Соколовский гэгшэ советскэ түлөөлэгшэ байһандаа Хиналтын Соведтэ иимэ мэтүүлгэ хэбэ:

Уласхоорондын Сэрэгэй Трибунал тон онсо шанартай хэрэгые Нюрнбергтэ хаража үзэбэ. Хүн түрэлтэниие дэлхэйн дайнай хималалда татажа оруулһан гэмтэ агресси тухай, хэм хэмжээнэйнгээ ба хатуу шангынгаа талаар үзэглөө дуулдаагүй сэрэгэй гэмтэ ябадалнууд тухай, хэдэ хэдэн миллион амгалан һууһан граждануудые гитлеровскэ гүрэнэй алаһан тухай хэрэг Трибуналаар харагдажа үзэглөө.

Табигдаһан бүхы баримтануудые 10 һарын турша соо наринаар хаража үзэһэн Трибунал гитлеровецүүдэй гэмтэ ябадалые эли тодоор харуулһан шиидхэбэри гаргаа гэжэ Хиналтын Соведэй член байһан туладаа би тэмдэглэхэ байнаб.

Тэдэнэртэ гаргагдаһан приговорые мүнөөхэн зүбшөөгөөд байхадаа, Трибуналаар сүүдлүүлэгдэһэн сэрэгэй гол гэмтэдтэ Трибунал зүб хэһээлтэ үгөө гэжэ лаб этигэнэб.

Гэхэтэй нэгэн хамта, СССР-һээ Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналай член нүхэр Никитченкын hанамжые хүсэдөөр һайшааnaб гэжэ мэдүүлхэеэ өөрынгөө уялга дээрэ тоолоод. Шахт, Папен ба Фриче гэгшэдые сүүдлэхэ, Гессэдэ саазалалга үгэхэ хүсэд үндэһэ һууринууд, гитлеровскэ правительствые, генеральна штабые ба сэрэгэй верховно командованиие гэмтэ организацинууд гэжэ тоолохо хүсэд үндэһэ һууринууд байгаа гэжэ һананаб.

Папен ба Шахт гэгшэд хуули засагые гартаа абахадань Гитлертэ туһалаа гэжэ тус хэрэгэй сүүд дээрэ харагдажа байхадань тодоруулагдаба. Тэрэнэй һүүлээр Шахт болбол агрессиин экономическа ба финансова бэлэдхэлые бэелүүлээ һэн. Фриче гэгшэ Геббельстэй хамта хэдэ хэдэн жэлнүүдэй турша соо нацистска пропаганда ябуулжа германска арадые мунхагжаруулаа бэлэй. Гесс партиин талаар Гитлерэй орлогшо, гитлеровскэ Германида өөрынгөө зэргын талаар гурбадахи хүн байһан туладаа гитлеровскэ гүрэнэй үедэ хэгдэһэн бүхы гэмтэ ябуулганудай түлөө харюусалгатай байна.

Трибуналай шиидхэбэридэ ба СССР-һээ түлөөлэгшэ нүхэр Никитченкын тусгаар һанамжада дэлхэйн олониитын хандалга хадаа Советскэ Союзһаа Хиналтын Соведтэ байгаа делегациие бидэнэрэй хаража үзэһэн Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналай шиидхэбэринүүдэй, тэрэшэлэн СССР-һээ Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналай член нүхэр Никитченкын тусгаар һанамжын зүб байһанда этигүүлнэ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэдые саазалалга октябриин 16-да болохонь

Хиналтын Соведэй 43-дахи ээлжээтэ заседани

БЕРЛИН, октябриин 10. (ТАСС) 1946 оной октябриин 10-да армиин генерал Кениг гэгшын түрүүлэлгэ доро Хиналтын Соведэй 43-дахи ээлжээтэ заседани Берлиндэ болобо. Заседани дээрэ Советскэ Союзай Маршал Соколовский, генерал Макнерни ба Королевскэ Агаарай Хүсэнүүдэй Маршал сэр Шолто Дуглас гэгшэд байлсаба.

Хиналтын Совет болбол октябриин 15-да толилогдохо ёһотой захиргаанай сүүдүүд тухай № 37 хуулиие баталжа гаргаа табиба.

Уласхоорондын Сэрэгэй Трибуналаар саазалалгада шиидхүүлэгдэһэн нюурнууд тушаа саазалалгын приговорые хүсэндэнь оруулалга 1946 оной октябриин 16-да болохо гэжэ Хиналтын Совет баталба. Саазалалгада байлсахые томилогдоһон 4 талаһаа комиссиин членүүд, тэрэшэлэн эзэмдэжэ байһан державануудһаа хэблэлэй хоёр хоёр түлөөлэгшэд ба хуулита эрхэтэй нэгэ фотограф саазалалган болоходо байлсаха.

Редакцида ерэһэн бэшэг.

Бутархай мүнгэниинь яашооб?

Курумканай аймагай арад зониие зарим магазинуудай хүдэлмэри гайхуулна. Юуб гэхэдэ тус аймагай бүхы худалдаа наймаанай газарнуудта юумэ абахада, бусаалта болгожо бутархай мүнгэ бусаажа үгэхэнь юрэ харагдадаггүй байна. Магазинай худалдагшанар нэгэ, гурбан түхэригэй бусаалтын орондо ухибүүдэй нааданхай, почтово марка гэхэ мэтын элдэб жэжэ юумэнүүдые хэрэгтэй хэрэггүйшье һаань түлхидэг байха юм.

Энэ ямар ушартайб? Али манай худалдаа-наймаанай эмхи зургаанууд наймаанда гүйсэгүй зүйлнүүдээ худалдахын тула тиигэжэ байдаг юумэ гү, али жэжэ мүнгэн үгы дээрэһээ гээшэ гү?

Е. ЦЫБИКОВА.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

ПАРИЖ, октябриин 8. (ТАСС-эй спецкорр.) Үсэгэлдэр Амгалан тайбанай конференциин үдэшын заседани дээрэ Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые хаража үзэһэн комиссинуудай элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ.

Эгээн түрүүн Украинска делегациие толгойлогшо Мануильский үгэ хэлэжэ, өөрынгөө үгые Триестын проблемэдэ зорюулһан байгаа.

Мануильскиин хэлэһэн үгэ

Хэдэн һарын турша соо Югославиин делегаци болбол хүч түрэлтэнэй домогто муу дурасхаал орхиһон Версальска договорой ёһоор Югославиһаа таһалагдаһан уг заяанай славянска газар болохо—Юлийска Крайные Триест городтойнь Югославиин арадуудта бусаажа үгэхые Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэшье, мүн Парижска Амгалан тайбанай конференциин заседанинууд дээрэшье сусаршагүйгөөр эриһэн байха юм.

Югославска делегаци арсахын аргагүй политическэ ба экономическа удхатай гэршэ баримтануудые харуулжа өөһэдынгөө хуулита эрхые үндэһэлжэ хэлэһэн байгаа. Югославиин хүсэд үндэһэтэй эрилтэнүүдые тоогоогүй байһан США-гэй ба Великобританиин түлөөлэгшэдэй зүгһөө өөһэдынгөө үнэнтэ зүб эрилтэнүүдтэ үсэд нэтэрүү эсэргүүсэлгэтэй ушараад байхадаа, югославска делегаци болбол манай ниитын дайсаниие дараһан илалтын үндэһэ һуури болохо нэгэдэл туйлахын зорилгоор Триестые интернационализированна сүлөөтэ порт болгохо тухай дурадхалые зүбшөөжэ, ехэхэн буулга хэжэ үгэһэн ба гарзада ороһон байнабшуу.

Триестын хуби заяан тухай асуудал тушаа буляалдаата хэлсээнэй боложо байха үедэ гансахан Югослави ба Италиин хоорондо бэшэ, харин нэгэн талаһаа Югослави ба нүгөө талаһаа США болон Великобританиин хоорондо арсалдаан гаража байна гэжэ һанахаар хүндэ юумэ ушарһан тухай тэмдэглэнгүй байхын аргагүй.

Триест тухай асуудалда США ба Великобританиин түлөөлэгшэдэй баримталһан позици гээшэ ямар нэгэн газарай участок тухай хоёр хүнэй зэргые шиидхэхэ гэһэн судья хадаа арсалдаата участок тэдэнэй хэндэшье үгтэхэгүй, харин судьяда өөртэнь лэ үгтэхэ болобо гэжэ дан гайхалтай шиидхэбэри гаргаад байһан шэнги байгаа бэлэй.

Триест тухай асуудалда югославска делегациин нилээд ехэ буулта хээд байхадашье, Триест гэдэг сүлөөтэ портын территори хойто таладаа Девинэһээ эхилээд урда зүгтөө Новый Град хүртэр хабтайжа, Истриин словенскэ болон хорватска газарай нилээд ехэ хубиие эзэлхэ ёһотой гэһэн дурадхал ороһон байха юм. Энэ һэжэгтэй дурадхал гээшэ гансахан югославска делегациин бэшэ, мүн бата бэхи эб найрамдалые хүсэжэ байһан ба Югославиин арадуудай бэеэ даанхай байха бүрин эрхые хүндэлһэн хүнүүдые һэргэг байхаар эриһэн байгаа.

Триестын сүлөөтэ территоридо иимэ үргэн ехэ газар юундэ таһалагдажа үгтэхэ болоо юм гэжэ алибаа хүн асуужа болохо байна. Худалдаа-наймаанай суднануудта бишииханшье удхатай байхагүй ба мүн тэрэшэлэн Дундада далайда хамаадаха, мүн тэрэнэй эрье шадар байһан оронуудай эд товарай эрьелтэдэ ямаршье удхагүй байнабшуу. Триестдэ өөртэншье экономическа талаар удхагүй болохо байна, ушарынь хадаа эндэхи нютагай загаһа агнадаг зон Триестые хүдөө ажалай продуктнуудаар хангахаһаа байтагай, харин тэдэнэр өөһэдөө эдеэ-хоол хэрэглэжэ байдаг юм.

Энэ дурадхал ямар нэгэн ондоо шалтагаан дээрэһээ үндэһэлжэ гараа хэбэртэй.

Магад этническэ удхатай байһыень харалсаһан байгаа юм гү? Үгы даа, тиимэ бэшэ. Девинэһээ Триест хүртэр искусственнаар үгтэһэн газар дээрэ 9.667 словенецүүд ба оройдоо 704 итальянец һуужа байдаг юм. Триестһээ Новый Град хүртэр урда зүгтэ 40229 словен ба хорвадууд, 29983 итальянец бии юм гэжэ тоологдоно.

Итали болбол Триесттэй холбогдоһон түмэрзамай линитэй байха ёһотой гэжэ хэлсэнэ. Зүгөөр, Тржич-Триестын линеэр оройдоо 3-һаа 5 процент хүртэр ашаан шэрэгдэжэ байдаг. Тиижэ байхадань Триест-Постойна-Люблянын ба Триест-Подбер до-Ясинецын югославска түмэр харгыгаар 80 процент хүргэр гол ехэ ашаань шэрэгдэдэг байна. Тиимэ болохолоороо, энэ хэлхеэ холбооной байха гэһэн шалтагааниинь оройдоошье үндэһэгүй болоно.

Триестын сүлөөтэ портын территориие үргэдхэхые буруушаажа, бусад ушар байдалшье хэлэнэ. Истриин хорватска зониие Пазин шэнги тиимэ культурна центрнүүдһээ таһалжа болохогүй. Эндэ шатар табижа байһан бэшэ хадаа өөрынгөө һанаагаар улад зониие иишэ тиишэнь болгохын аргагүй, харин союзна гүрэнэй улад зон тухай хэрэг гараад байна гээшэ. Тэдэнэр иимэ шиидхэбэри гаргаад байбал муулаха ба хэһээлтэ үзүүлһэн шэнгеэр хараха байнабшуу.

Триестын сүлөөтэ портын территориин француузска лини гээшэ айхабтар ехэ дутуутай байна. Тэрэ хадаа итальянска агрессорнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэл хэжэ, Югославиин арадуудай шуһаа адхажа тэмсэһэнэйнь һүүлээр энэ далай тээшэ орохо газарые Словениһээ буляажа абаха гэнэ.

Италиин политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседани дээрэ Советскэ делегациие толгойлогшо В. М. Молотовой 1946 оной сентябриин 14-дэ оруулһан дурадхал хадаа Триестын сүлөөтэ территори гээшэ нейтральна байха ёһотой гэхэдэнь, тэрэниие английска, американска ба тэдэниие дэмжэһэн делегацинуудай олонхиин дуугаар болюулагдаһан ушар байдалые дуулахадаа эб найрамдалда дуратай хани нүхэд бүри ехээр гайхаһан байна.

Хэрбээ Триестын сүлөөтэ порт үнэхөөрөө уласхоорондын эд тозарай эрьелтын аша туһые харалсаха ёһотой байгаа юм һаань. 1907 ондо Гаагада баталагдаһан конвенциин ёһоор нейтралитет байлгаха гээшэ Триестын статудай гол хубинь болохо ёһотой. Энэ сүлөөтэ портын газарые дураараа үргэдхэжэ байха гээшэ балканска арадуудһаа гадна, мүн Балкануудта дүтэ байһан бусад арадуудайшье һанааеынь зобоожо болохо байһыень анхаралдаа абаха хэрэгтэй.

Эндэ хэлэгдэһэн ушар шалтагаан дээрэһээ, Украинска ССР-эй делегаци болбол Триестын сүлөөтэ портын зоные хамта 88 квадратна километр талмайтайгаар тогтоохо тухай Югославиин делегациин дурадхалые зүбшөөн дэмжэлсэнэ.

Украинска делегаци хадаа энээнһээ ондоо шиидхэбэри гээшэ Югослави тушаа зүйтэй бэшэ болохо ба Югославиин арадуудай национальна һанал бодолыень гүнзэгыгөөр дайраха байна гэжэ лаб мэдээд тус дурадхалые дэмжэн дүнгэлсэнэ. Сүлөөтэ портын иимэ үргэн ехэ территори бии болгохо гэһэн француузска лини хадаа югославска зоной һанааень заһахагүй байна. Манай конференци хадаа Югославиин гар табяатай байхаар тиимэ договор хэхын тулада хамаг бүхы юумэ бүтээхэ ёһотой. Гансал иигээд байбал Европые гитлеровскэ дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө советскэ сэрэгүүдэй урагшаа лабшажа байха үедэ 1943 оной ноябриин 6-да агууехэ Генералиссимус Сталинай тодо һонороор заажа үгэһэн зорилгые дүүргэхэ гэхэ гү, али «немецүүдэй һандаргаһан ажахы ба культурые һэргээн бодхоохын зорилгоор бэе бэедээ этигэхэ ба өөһэд хоорондоо туһалха хэрэг дээрэһээ үндэһэлһэн Европын арадуудай үнн удаан саг соо экономическа политическэ хани барисаатай байха ябадалые бии болгохо» байнабди.

Го Тай-чи гэгшын хэлэһэн үгэ

Хитадай түлөөлэгшэ Го Тай-чи гэгшэ урдын итальянска колонинуудай проблемые Хитадай делегациин айхабтар ехэ удхатай гэжэ тоолоһон тухай хэлэбэ. Хитадай делегаци болбол урдынхидаал адли нэгэ һаа эдэ оронуудые бэеэ даанхай болгохо, нэгэ һаа энээнэй хойдо тээ бэеэ даанхай болохо эрхэ олгохоор нэгэдэмэл Нацануудай организациин харгалзамжада абахые шухала болгон тоолоно. Бэеэ даанхай болоогүй оронуудай арадуудай политическэ хүсэл зоригые бэелүүлхэ гээшэ дайнай һүүлдэхи эб найрамдалые эмхидхэхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхатай байха юм гэжэ Хитадай делегаци тоолоно. Жэшээнь, Ливидэ бэеэ даанхай байдал олгохо гү, али тэрэниие Нэгэдэмэл Нацануудай организациин харгалзамжада табиха шухала. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет гээшэ урдын итальянска колонинууд тухай асуудалые эсэслэн шиидхэхэһээ түрүүн, энэ дурадхалые һайса шэнжэлэн үзэхэ ёһотой гэжэ Хитадай делегаци баадхан эринэ. Дүүргэлтэ дээрээ Хитадай делегат болбол Парижска конференциин хүдэлмэриин үндэһэ һуури болгожо эб найрамдалай договорнуудай проектнуудые зохеоһон дүрбэн державануудай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй хэһэн нилээд ехэ хүдэлмэриие тэмдэглэбэ.

Аклилу гэгшын хэлэһэн үгэ

Эфиопиин делегат Аклилу гэгшэ Эритрея болон Сомали хадаа эдэ территоринууд дээрэ һууһан арад зондо эдлэгдэхэ ёһотой байна гэжэ Эфиопиин делегаци баадхана гэбэ. Эфиопи хадаа шэнэ агресси болохо аюулһаа бидэниие зайсуулыт гэжэ гуйна. Тэрэ хадаа далай тээшэ орохо аргатай болохо һанаатай.

Эфиопиин делегциин табиһан хэдэ хэдэн эрилтэнүүд Амгалан тайбанай конференциин ... нуудта тоогдоһон юм гэжэ ... тэмдэглэһэн байна. Эб найрамдалай договорнуудые зохеохын ... да Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дам саашаа ... лаад байхадань, Эфиопиин ... эрилтэнүүдшье бэелүүлэгдэхэ ... гэжэ найданаб гэбэ.

Италитай баталагдаха эб найрамдалай договорой проект һайшаагдаба

ПАРИЖ, октябриин 10. (ТАСС-эй спецкорр). Парижска Амгалан тайбанай конференциин пленум мүнөө үглөөнэй 3 часай үедэ Италитай баталагдаха эб найрамдалай проектые хаража үзэлгые дүүргэбэ. Тус проект тушаа хөөрэлдөөн үсэгэлдэр үглөөнэй заседани дээрэ дүүрээ. Норвегиин түлөөлэгшэ Ланге гэгшэ ба Индиин түлөөлэгшэ Сэмюэль Рунганадан гэгшэд бултанай һүүлээр үгэ хэлэбэ. В. М. Молотовой түрүүлэлгэ доро болоһон үдэрэй ба үдэшын заседанинууд дээрэ статья бүхэн тус тустаа голосовалагдаба.

Энээнэй урда тээ ехэ буляалдаа гаргаһан тус проектын зарим тон шухала зүйлнүүд статья бүхэниие ами аминдань голосовалһанай ашаар ямаршье хубилалтагүйгөөр, заримань багахан хубилалтатайгаар нэгэн дуугаар абтаба. Иимэ зүйлнүүд гэхэдэ, тусгаарлабал, Италиин хилэнүүд тухай, Итальянска колонинуудай хуби заяа тухай, СССР-эй ашаг туһада абтаха репарацинууд тухай, реституци тухай статьянууд сэрэгэй ба хэдэ хэдэн бусад статьянууд болоно.

Триест тухай асуудал эдээнһээ онсо илгаатай байба. Триестын сүлөөтэ территориин статут тухай асуудал Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин һүүлшын заседанинуудай нэгэн дээрэ ехэ яаралтайгаар хэлсэгдэжэ тэрэ асуудал тушаа голосовани үглөөнэй 6 час болтор үргэлжэлһэниие һануулая. Английска ба американска делегацинуудай далдалгагүй баалалтын аша үрөөр Триестын сүлөөтэ территориин статудай принципүүд тухай энэ асуудалай талаар Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан шиидхэбэридэ зүрюу шиидхэбэри абтаба. Энэ шиидхэбэри хадаа Триестын арад зондо колониальна янзатай ажабайдалые баагаар олгоно гэбэл эндэхи арад зон эгээл элементарна эрхэ сүлөөгөө хаһагдана ба хуули засагай бүхы хүсэн эндэ дээрэһээ табигдамал губернаторта үгтэхэ болоно.

Конференциин членүүд үсэгэлдэр иимэ буруу шиидхэбэриие заһажа шадахаар байгаа. Энэ шиидхэбэриие болюулхада хожомдоогүй һэн. Гэбэшье, США-гэй ба Великобританиин делегацинуудаар толгойлогдоһон конференциин членүүдэй олонхинь Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнуудай талаар комиссиин шиидхэбэриие ёһо тэдыгээр дабтаба.

Англо-американска делегаци болбол 6 хүнүүдэй арсаад байхада 15 хүнүүдэй олонхеор Триестын сүлөөтэ территориие демократическа үндэһэ һууринууд дээрэ эмхидхэхэ ябадалые уридшалан тодорхойлһон ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн гараһан Советскэ ба Югославска делегацинуудай хэдэ хэдэн дурадхалнуудые арсаба.

Жэшээлхэдэ, Триестын сүлөөтэ территори нейтральна байха ёһотой гэһэн ба эб найрамдалай договорой хүсэндөө ороһонойнь һүүлээр 30 хоногой турша соо тэндэ байһан Гадаадын бүхы сэрэгүүд гаргагдаха ёһотой гэһэн дурадхалнууд арсагдаһан байна. Арадай Суглаагаар байгуулагдаха ба тэрэнэй урда дүүрэн харюусалгатай сүлөөтэ территориин правительствода гүйсэдхэлэй хүсэд хуули засагые мэдэлдэнь үгэхэ гэһэн дурадхал баһа арсагдаба.

Тэрэшэлэн Советскэ делегацяар оруулагдаһан Триестын сүлөөтэ территориин гражданство тухай дурадхал баһа арсагдаба.

США-гэй ба Великобританиин түлөөлэгшэдөөр толгойлогдоһон нэгэ бүлэг делегацинууд Триестын сүлөөтэ территори тушаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй заабарида зүрюу американска ба француузска дурадхалнуудые абажа, эдэ заабаринуудые шууд даамгайгаар гүйсэдхэхэ ябадалда зор... даһан бүхы дурадхалнуудые ... жа, өөрынгөө хүсэлые бусад ... нүүдтэ баадхажа, заабол аб... эрмэлзэлгэеэ дахин хар... Гэбэшье, иимэ поли... һайн юумые туйлажа ... хогүй гэжэ тон тодоор харуу... Демократическа эб найрамд... даа мүнөө зүбшөөрэгдөөдүй ... зарим асуудалнуудаар зү... туйлажа зүбхэн лэ хоорондын ... барисаатай байһанай ашаар ... тоогдожо шадаха.

Өөрынгөө национальна бэеэ д... байдалые, өөрынгөө наци... хүгжэлтын шэнэ замуудые ... һан ба бусадай мэдэлдэ һа... раараа орохые хүсөөгүй демо... ческа залуу гүрэнүүдтэ ком... циин членүүдэй олонхинь шу... гаар ба буруугаар хандажа ... ушар эб найрамдалай дог... проектын статьянуудые голо... ха үедэ элеэр харагдаа.

Тусгаарлабал Югославиин ... туһада репарацинуудые абах... асуудалые хаража үзэхэ үед... ушар тодоруулагдаба. Фа... эсэргүү тэмсэлдэ Югославиин ... ехэ гарза хохидол үзэһэниин ... дээжэ байна. Материальна ... тухай Югославска делегаци... бигдаһан тоонуудые хэншье ... гүй. Югослави болбол Греци... ходоо материальна компен... нилээд ехээр абаха эрхэтэй ... тоонууд дээрэһээ харагдана. ... мүн лэ ехэшэг хохидолдо ор... тэрэнь Югославиин гарза ... той жэшээлхээр бэшэ. Хэды... бэшье Великобританиин де... хадаа Югослави ба Грецида ... 100 миллион долларые ... үгэхэ гэһэн дурадхал һан... абажа оруулба. Теэд конфер... олонхинь энэ асуудалай удх... гохые хүсэнгүйгөөр, Советскэ ... сад хэдэн делегацинуудай ... буруушаалгануудые тоонгүйг... дурадхалые абаба.

Демократическа Албани ... Италиин уялгануудые тодорх... статьянуудые хаража үзэхэд... шунахай хандалга улам хурса... рагдаа.

Булимтаран абаһан алтанай ... сые Италиһаа һөөргэнь бусаа... хай Албаниин хуулита эрилтэ... хэдэн делегацинуудаар дэм... һэн болобошье, баһа арсагда... миссиин членүүдэй олонхинь ... гээрээ фашистска агрессор... тонуул дээрмэдэлгые һайха... болоно. Эб найрамдалай дог... бэелүүлхэдэ нэгэдэмэл дер... эрхые Албанида үгэхэ тухай д... хал конференциин олонхеор ... даба. Мүн эдэнэр, репараци... хые Албанида үгэхэгүй гэһэн ... номическа асуудалнуудай ... комиссиин буруу шиидх... зүбшөөрбэ. Английска делегат ... гэгшэ Албанида ямаршье ре... үгүүлхэгүйн түлөө Англи ор... юм гэжэ сэхэ мэдүүлбэ.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Ми... нүүдэй Соведтэ зүбшэгдөөгүй ... һэн асуудалнуудаар конф... дээрэ, зарим нэгэнһээнь бэ... сээн туйлагдаагүй гэжэ тэм... зэргэтэй. Тиимэ дээрэһээ Ит... баталагдаха ёһотой эб найрам... договорые эсэстэнь хүргэхы... да. арсалдаата асуудал... шиидхэжэ тэрээгээрээ илаг... жавануудай хоорондо хэлсэ... туйлахын ашаар бата бэхи ... кратическа эб найрамдалые ... годо туһалхын тулада Минис... дэй Совет үшөө ехэшэг хүд... хэхэ ёһотой.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖА...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, ... хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00715 Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж ...